

SAVA

Ihaja vsako soboto ob 5 uri zvečer. **Uredništvo in upravnost:** Kranj št. 170 (Prevčeva hiša). — Naročnina za celo leto K 4—, za pol leta K 2—, za četrt leta K 1—. Za vse druge države in Ameriko K 5:60. — Posamezne številke po 10 vinarjev. — Vse dopise je naslavljati na uredništvo lista „Save“ v Kranju. Inserate, naročnina, reklamacije pa na upravnost „Save“ v Kranju. — Dopisi naj se blagovolijo frankirati Brezimni dopisi se ne priobčujejo. Reklamacije so poštne proste. — **Inserati:** štiristopna petit-vrstna za enkrat 12 vin. za dvakrat 9 vin., za trikrat 6 vin., večji inserati po dogovoru. Inserati v tekstu, poslana in posmrtnice dvojno. Plaćajo se naprej. — Rokopisi se ne vračajo. — Brzozavi: „Save“, Kranj. Čekovni račun pri c. kr. poštno-hranilničnem uradu št.: 41.775.

Poslanstvo miru.

„In mir na zemlji ljudem, ki so dobre volje.“ Tako se je glasilo pred tisoč devetsto in trinajstimi leti doli v Palestini — v Betlehemu — kjer je ležal v jaslicah, ubog in reven, Izveličar sveta. Tedaj je vladal sveto deželo Herod, rimske podkralj, krut in maščevalen. Ko je čul o novorjenem kralju Judov, je poslal svoje biriče, da ga umore. A zaman je stregel Jezusu po življenju in rimska krutost ni mogla zatreći novih naukov o miru in ljubezni, ki so se po Kristusovih učencih po bliskavo širili od naroda do naroda.

Zalibože so kasneje samopašni ljudje novo vero vzeli v zakup in ustvarili iz preprostega nauka o „miru ljudem na zemlji“ bojno organizacijo, ki je zognjem in mečem uničevala vse, kar se ji ni brez pogojno klanjalo. Od kar jim je razvijajoča se kultura izvila iz rok grmado in meč, uporabljajo druga sredstva, da po svoje oznanjujejo — mir ljudem na zemlji.

Že tisoče in tisoče let praznuje človeštvo ob Božiču zmago dneva nad nočjo. V tej noči so zazigali visoke grmade ter peli pesmi bogu luči, ki bo, ko pokrije bližajoča vigred ravan s svežim zelenjem, docela premagal zimskega orjaka ter s plamtečim mečem pregnal temo. In kasneje je prišla iz daljnega vzhoda druga vest. Apostoli so jo raznašali po celiem svetu in pripovedovali, da je porodila tesarjeva žena Izveličarja sveta, ki je prinesel ljudem mir ter premagal tmino poganstva.

In danes stojimo pred tem praznikom. A o „miru ljudem na zemlji“ ne čutimo ničesar. Izveličarjevi nasledniki so potvorili njegov nauk in se jejovo sovraščvo med ljudi. Nič več nimajo v ustih božanstvene misli o medsebojni ljubezni in bratstvu, ki je predpogoju miru. Strupa se jim cede sline ter hinavstva jim bledi obraz in sami v srcu polni sovraščva, ga oznanjajo onim, katerim bi morali prinašati mir.

Pred vsem se odlikuje v tem oziru naša dežela. Koliko laži in obrekovanja, koliko hujskanja in sovraščva se čuje iz posvečenih ust. In ravno te praznike bo deževalo po prižnicah kranjskih cerkva ogenj in žveplo na naprednjake, ki so se držali bojevati se proti temi in farizejstvu in kojim je na obzorju zasijala zarja bližajoče se zmage.

PODLISTEK.

Rešilna beseda.

Konec.

V.

Stražmojster je pogledal strogo in uradno zbrane ter pristopil dostojanstveno na bojišče.

„Odnehajte!“ zakliče z zvonkim tenorjem. „Pretepa ne morem dovoliti!“

Pri teh besedah je poizkušal z obema rokama ločiti pretepače.

„K—a—j?“ se je začul nek glas; a ni se moglo takoj razločiti, čigar da je. „Kdo pa si prav za prav?“

„Kdo da sem? Jaz sem stražmojster . . . jaz sem oblast! Pretepa ne morem dovoliti! To je surovo nasilstvo . . . to je kaljenje miru . . .“

„Le tukaj ne odpiraj preširoko ust . . . Jaz sem tudi oblast! In tudi o tebi vemo nekaj . . . he . . . tudi o tebi . . . Od Abrama si dobil štiristo rubljev, da je smel otvoriti krčmo . . . Zasačili so te z nekim dekletom — Ariška se zove — v nedopustnem občevanju, katerega tudi še sedaj nadaljuješ . . . Ko vendar živi še tvoja žena, he! . . . Jaz sem tudi . . . oblast“

„Kaj? Kako se drzneš? Meni to? Stražmojstru? O, ti kmetska neotesanost . . . ti mrhovina, ti! . . .“

Ne miru ljudem na zemlji, nego boj na nožnam prinašajo Izveličarjevi nasledniki, ne medsebojne ljubezni nego sovraščvo nam pridigujejo zastopniki katoliške cerkve. Besede o materialnem uničenju, o bojkotu svojega bližnjega, se čujejo na svetih in nesvetih krajih in ravno zadnji časi so nam jasno pokazali, da je Izveličarjev nauk v ustih teh ljudi postala prazna fraza, da se ne spominjajo več uboštva božjega sina, nego da delujejo le za svoje posvetno gospodarstvo, za svoj lastni žep.

Nam pa, ki smo dobre volje, naj bo ta praznik, ko premaga dnevna svetloba moč teme, poziv in izpodbuda za vstrajnejši in uspešnejši boj. Že nam je minule dni zasijala zarja svobode. S podvojeno silo v boj, dokler nam ne zasije solnce jasnosti in prostosti, dokler i mi ne premagamo teme, ki se je vlegla na našo domovino, dokler i mi ne vzkliknemo iz veselega srca:

Mir ljudem na zemlji!

Zmaga na celi črti.

Končan je boj! Izvojevan je boj, ki je prinesel narodno-napredni stranki na Kranjskem sicer le to, kar je že imela, a to pa v taki meri, da se lahko raduje vse, kar misli in čuti napredno v deželi.

V vseh mestih na Kranjskem je zmagonosno prodrla napredna stranka ter zedinila na svoje kandidate lepe večine, da klerikalni odstotek prebivalstva pride le malo v poštev. Edino okraj Kamnik-Tržič-Radovljica, kjer so vsilili dvesto klerikalnih kmetov, se pri tej volitvi še ni mogel izvojevati, a tudi tu so zgubili klerikalci od zadnje volitve, ki se je vrnila šele letos pomlad, kar celih osemdeset glasov. Še ena tako klerikalna zmaga in tudi ta, z vso zvijačo poklerikal, a sicer napreden okraj, je zopet naš!

Naravnost presenetljiv pa je izid volitev v vseh drugih mestih; povsod ogromne večine naprednih glasov, bodisi sedaj že na Dolenjskem, bodisi na Notranjskem in celo mi v Kranju in Škofiji Loki smo tako lepo napredovali, da so se nasprotniki razočarani poskrili.

Popolnoma naravno je bilo, da so roke stražmojsta, ki so ravnokar hotele napraviti mir med pretepači, naenkrat zašle v brado občinskega predstojnika. Ženske so izgubile vsako upanje, da bi utešile razdražene strasti ter so jele obupno kričati in jokati.

Učitelj Siromahin je razburjeno stopal po ilovnatih tleh boljše sobe od vrat do peči. V njegovi, od pijače razgreti glavi so plesale misli križem in v prsih se mu je pojavil nov čut, katerega pa še sam ni prav umel. Šele enoindvajset let je živel na svetu in ni še mnogo videl. Prispetilo se mu je, da je videl pijane ljudi; včasih se je tudi sam napolil; ljudje so bili veseli ter so se smeiali, včasih tudi jokali; semertja pa so se tudi skregali in stepli. Nikdar pa še ni slišal, da bi si bili ljudje s tako odkritosrčnostjo predbacivali slične gorostasnosti. In jasno je bilo kakor beli dan, da so bile vse te stvari verodostojne, ker jih prizadeti niti zanikali niso. Kaj je bilo iz tega sklepiti? Sklepati je bilo, da je obstojala vsa ta častitljiva družba iz samih tatinskih in podkupljivih uradnikov; prvi je kradel cerkveno imetje, drugi premoženje svojega bližnjega, tretji je bil pristranski in podkupljiv, četrти je izrabljal svoje dostojanstvo . . . In z vsemi temi je skupno živel Siromahin, ki je bil poštenjak. Občeval je ž njimi, segal jim je v roke, sedel ž njimi pri isti mizi, ter jih smatral za najboljšo družbo v vasi! . . .

Kakor v volilni skupini Kamnik-Tržič-Radovljica nam je tudi v našem volilnem okraju Kranj Škofja Loka podelila pravična volilna geometrija, združena že iz vsega začetka s sleparstvom, v Kranju 87 in v Škofji Loki krog 76 kmetskih posestnikov kot volilce v mestu. Treba nam je torej bilo preglasovati ves ta kmečki material, ki je proti svoji volji in proti svojim interesom volil klerikalno. In po hudem boju smo izvojevali tudi tu zmago s pomočjo zavednih škofjeloških volilcev in vzlici pripravljeni iluminaciji cerkvenega stolpa. Premagali smo vse meštarje in vse klerikalne profesorje od slavnega Ceneta Marinka do brezposelnega profesorja z mastno plačo in svetlo kamžolo — Evgenija Jarca. Naši častiti mestni kmetje — meščani bi bil pač docela neopravičen naslov — so bili zmage popolnoma sigurni. Tem večje pa je bilo poznejše razočaranje.

Samoposebi umevno so tudi za mestne mandate napeli klerikalci vse moči in izrabljali vsa sredstva. Od hujskanja, laži in spovednice pa do okroglih kronic in polica vina, so porabili vse, da bi prisleparili saj še nekaj mandatov ter dobili na ta način kvalificirano večino v deželnem zboru in počenjali, kar bi jim bilo drago. A nič jim ni pomagalo hitri in predčasn razrust deželnega zборa, nič usluga vlade, ki je razpisala volitve na takokrat rok, nič vsa nemoralna sredstva, ki so jih uporabljali. Inteligentni mestni volilec je sledil dobromu vzgledu volilcev v občni in kmetski kuriji in izrekel uničujočo sodbo o stranki, ki je demoralizirala in korumpirala vse naše javno življenje. Liki meč, krvnika je padla ta sodba na glave klerikalne strahovlade ter pretresla z nemo grozo te ljudske osrečevatelje.

Neštetokrat so le ti že ubili vse liberalce po deželi in to delo so opravili tako prepričevalno, da so si sami verjeli. Sedaj pa se je ta pošast dvingila zopet čvrsta in čila ter požrla nebroj klerikalnih glasov ter poslala v deželni zakonodajni zastop številno delegacijo, ki bo kontrolirala potratno gospodarstvo brezobje večine.

V drugem oziru pa je pokazala volitev v mestnih skupinah, da klerikalni kontingenčni sploh ne šteje. Večinoma je to le večja družba koristolovcev, ki si mislijo priboriti kak prostorček pri

Dokler se je samo govorilo, je strme poslušal, ker mu ni bilo mogoče razločevati, je li to šala ali gola resnica. Ko pa so se besede spremene v dejanja, je razburjeno skočil raz sedeža ter hodil kakor besen po sobi gor in dol. Ni vedel, kako se mu je obnašati. Ni bilo vredno, da bi poižkusil jih ločiti in umiriti. Da bi se pa oblekel in odšel, mu tudi ni ugajalo. Potem bi bili mislili, da je strahopetec, ki beži pred pretepotom. Odločil se je, da sicer odide iz te družbe, da ji pa predprejše izrazi svoje zaničevanje. Njegovo mnenje o njih naj bi izvedeli. To je smatral za svojo dolžnost predno odide.

In res je Siromahin priskočil k mizi ter zaklical s tako jeznim in kreplim glasom, kakršnega bi si sam ne prisodil:

„Čujte me! Vsi ste podleži in lopovi! Vas vse — za — ni — ču — jem!“

„Ho, ti, ti si pač pravi svetnik!“ poižkusil mu je odgovoriti nekdo iz vseobčega pretepa. Ali ni se dal motiti:

„Sodišču bi se vas moralno naznaniti! . . . So — dišču!“

V podkrepilo svojih razlučenih besedij je pljunil glasno in zaničljivo. Potem je pograbil površnik in klobuk ter hitel iz sobe v vežo in od tod na cesto.

Te besede so vplivale kakor bi blisk iz jasneg treščil v hišo cerkvenega starešine Omeljan

klerikalnem koritu, dobrovedoč, da teh pri napredni stranki ni. K tem pride še par takozvanih „meščanov“ brez vsake izobrazbe, brez vsakega duševnega obzorja, ki slepo verjamejo vse, kar jim ali njih ženam vcepi v glavo kak duhovni gospod. Ljudje torej, ki v javnem življenju sploh ne pridejo v poštev in ki tudi v bodoče, z bog svoje duševne revščine, ne morejo postati nevarni.

Nad dobro tretjino glasov so združili pri teh volitvah napredni kandidatje nase. In ako bi klerikalci ne delali s prižnico in spovednico, s hudičem peklom, bi bila ta večina narasla na polovico in slave S. L. S. bi bilo že pri teh volitvah konec. Morda pa zdrami to ogromno število naprednih glasov tudi našo centralno vlado na Dunaju, da si v bodoče premisli, hoditi roko v roki s stranko, o kateri je izreklo volilstvo ob ravnokar minulih volitvah tako uničujočo sodbo. Očividno je, da postane v najkrajšem času sedanji močni napredni veter pravcati vihar, ki bo zahteval odgovora za marsikatero krayjo kupčijo, ki je bila dosedaj sklenjena za kulisami.

Nam naprednjakom, pa je prinesel letošnji božič krasno darilo: Deset mandatov v kranjskem deželnem zboru kljub vsemu nasilству. Radujmo se vspeha, ki ga je doseglj odkritosčna možnost naših volilcev in veselo na delo, da nam prihodnje volitve prineso še lepsi in končni uspeh: Uničenje brezdomovinskega klerikalizma na Kranjskem.

Po volitvah.

Dopis iz Tržiča.

Volitve so izpadle tako, kakor je vsakdo pričakoval: napredni kandidat je ostal v manjšini. Ne gre se nam ravno za to, da bi razmotrivali vse vzroke, zakaj da je dobila napredna stranka tako malo glasov. Pribijemo pa eno, da tako strastne agitacije ni razvila duhovščina, da se ni posluževala tako nizkih in podlih sredstev v dosegu svojega namena duhovščina v nobenem mestu na Kranjskem, kakor tu pri nas. Peklo, zadnja ura, prižnica, spovednica, laži, obrekovanja, vse to in še mnogo drugega je pripomoglo primariju dr. Gregoriču do klaverne večine 17 g asov. Nič bi mu ne pomogla „odlična zaupnica“, ki jo je spustil v „Slovenca“ naš župan dne 31. oktobra, če bi se bila duhovščina gibala v mejah dostojenej agitacije. Sicer ne vemo, kako pride župan, ki je bil izvoljen tudi z naprednimi glasovi, do tega, da daje politiku bodisi katerekoli stranke zaupnice v svojstvu kot župan, ali tu v Tržiču živimo pač v izjemnih razmerah. Vsaj se je taisti župan pri zadnji volitvi kot predsednik volilne komisije, ko je razglasil rezultat volitve, še celo osmeli norčevati se iz svojih političnih nasprotnikov. No, če kdo pozna našega gospoda župana pač drugega niti pričakovanati ni mogel. Do sedaj so načelovali našemu trgu res možje, ki so bili inteligentni, ki so bili v čast in ponos trgu; sedanji župan pa bi se po svoji oliki ne mogel primerjati niti županu zadnje gorske vasi. Če je že hotel dati duška svojemu veselju nad zmago klerikalnega kandidata, bi bil to

Gregorjeviča ter šnil naravnost med pretepače ter osmodil vsakega posebej. Razstropili so in bili kakor omamljeni.

„Pred sodišče!“ Še je plaval ta jezen vsklik učitelja Siromahina v zraku ter donel na uho vsakega posameznika in se mu zaril v možgane. „Pred sodišče! Kaj? Ko bi nas res kdo naznani sodišču?“ Ta misel je prešinila vsakega in hipno jih je minila vsa pjanost. Stali so kakor okameneli in se bali pogledati drug drugemu v obraz.

Prvi, ki se je zopet zavedel, je bil cerkovnik Andron. Popravi si z roko lase ter reče posebno častitljivo:

„To je bila izkušnjava!... Istinita izkušnjava hudiča!“

Občinski predstojnik je razpel roki, hoteč s tem pokazati svoje začudenje in reče:

„He!“

„Sedaj pa pijmo trinajsti kozarec!“ predlaga pijano Omeljan Grigorjevič ter se z levo roko praska za tilnikom. „In vse kar je bilo preje, pozabimo v božjem imenu!...“

„Da, pozabiti hočemo!“ odgovori nekdo.

Andron je nalil žganja v kozarce in molče so izpili trinajstega.

Bilo je že po polnoči. Skozi malo okence se je lahko videlo, kako naletavajo velike snežinke in kako jih veter kupiči v zamete. Postavna žena občinskega pisarja je govorila o tem, da je pričakovati dobre letine, ker pada sedaj toliko snega. Občinski pisar Antiohov je težko dihal in hropel; mučila ga je vedno bolj bolezna na jetrih. Pogovor se je dolgočasno razvijal.

Učitelja Siromahina pa ni nihče niti z besedo omenil, kakor bi ga ne bilo na svetu.

lahko storil v župnišču ali pa v gostilni, kjer se je pač slavila zmaga, nikakor pa ne javno na ulici in to še celo s sramotanjem svojih političnih nasprotnikov. Župan naj le pomisli, da je voljen od obeh strank, in če more napredna stranka od njega sploh kaj zahtevati, je pač najmanjša zahteva ta, da postopa kulantno in nepristransko. — Drugi mož, ki svoje politične strasti ni mogel varovati izbruha, je naš župnik. Že na volišču je špikal navzoče naprednjake, češ, Sokoli in Nemci volijo skupaj, in ko je potem župan pokazal svojo oliko ob zaključku volitve, režal mu je v zasmehovanju njegov obraz kot bedasti lunin ščep. Da si ne bo preveč belil glave radi nemških glasov, ki jih je dobil dr. Pestotnik, mu povemo odkrito, da napredna stranka ni iskala nemških glasov, pač pa so Nemci združili svoje glasove na naprednega kandidata ravno zaradi tega, ker poznajo izborno gospodarstvo klerikalne stranke, ki meri samo na to, da ubije tržana in meščana. Pri povišanju deželnih doklad — kdo bo trpel škodo? Ali bo plačal morebiti farovž, ki že sedaj ne plačuje niti deželnih niti občinskih doklad? Ali jih bo plačal morebiti župnik, ki ne plačuje drugega davka kakor osebno dohodnino, ki mu je za njegove ogromne dohodke odmerjena nižje, kakor cestnemu mojstru? V prvi vrsti bo pač s povišanjem doklad prizadeta industrija, in ker te klerikalne stranke v Tržiču sploh nima v rokah, nositi bodo morali breme davkov le naprednjaki in Nemci. To so Nemci izpredieli sami, in samo zato so šli z glasovnicami v boj proti korupciji klerikalne stranke. Sicer pa naj župnik nikar preveč ne govori o nemških glasovih, kajti dobro znano nam je, da se je njegov oprodna kaplan Golé ravno za nemškimi glasovi najbolj pehal. Ali je bil na večer pred volitvijo morebiti samo na obisku pri tovarniškem mojstru Böhmu, ki je tudi Nemec? Dobil ga je namreč tam gospodar te hiše in mu na tako nežen način pokazal pot po stopnicah na cesto. Tako, tako, gospodje, vasilili ste nam boj, in verujte nam, da smo mi tokrat ga resno sprejeli. Ne bomo vam držali več potrežljivo svojih pleč, kadar boste hoteli tolči po nas. Vsaka najmanjša stvar, ki jo bodo zagrešili vaši pristaši, bo jasno v časopisih naslikana. Razkrinkali bomo tržiškega Kreka, opisali vse sestanke po stopnicah svetih hiš, raznih delavnicah, straniščih; pripovedovali bomo o bogoljubnem življenju naših Marinarič in čukov, o junashtvih z bikovkami in noži; pojasnili svete namene in delovanje svete vojske tržiške po raznih beznicah in še marsikaj drugega. Pregovor pravi: Kakor zavpješ v gozd, tako se ti oglasi nazaj. To bomo prakticirali v bodoče tudi tu in prepričani smo že danes, da to ne bo brezuspešno. Vedno in vedno na pričnicih in pri vsaki priliki je sramotil farovž Sokole. Da bi pa gospodje pogledali malo okoli sebe, vidieli bi v svojem hlevu toliko nesnige in blača, da bi jim strah pretresel mozek. Mislimo pač, da so Sokoli in Orli oboji Tržičani in da ne more biti med obojimi mnogo razlike. Če pa je kaka razlika, šteti se mora ta samo v korist Sokolom. Kajti če bi hotel Sokol postopati pri vzprejemanju članov tako površno, kakor se godi to pri nasprotnej organizaciji, potem bi imel gotovo več članov. Ali vse, kar se mu ponudi, sprejme pač samo Orel, ker vam je vseeno, ali je član pošten ali nepošten, reden ali nereden, ali pjanec ali trezen, samo da slepo posluša duhovščino in se drži naukov, ki jih ta uči, namreč, da sovraži vse, kar je naprednega. Toliko smo vam napisali za danes. V premišljevanje do prihodnje sobote, takrat pa se pomenimo zopet o čem drugem.

lahko storil v župnišču ali pa v gostilni, kjer se je pač slavila zmaga, nikakor pa ne javno na ulici in to še celo s sramotanjem svojih političnih nasprotnikov. Župan naj le pomisli, da je voljen od obeh strank, in če more napredna stranka od njega sploh kaj zahtevati, je pač najmanjša zahteva ta, da postopa kulantno in nepristransko. — Drugi mož, ki svoje politične strasti ni mogel varovati izbruha, je naš župnik. Že na volišču je špikal navzoče naprednjake, češ, Sokoli in Nemci volijo skupaj, in ko je potem župan pokazal svojo oliko ob zaključku volitve, režal mu je v zasmehovanju njegov obraz kot bedasti lunin ščep. Da si ne bo preveč belil glave radi nemških glasov, ki jih je dobil dr. Pestotnik, mu povemo odkrito, da napredna stranka ni iskala nemških glasov, pač pa so Nemci združili svoje glasove na naprednega kandidata ravno zaradi tega, ker poznajo izborno gospodarstvo klerikalne stranke, ki meri samo na to, da ubije tržana in meščana. Pri povišanju deželnih doklad — kdo bo trpel škodo? Ali bo plačal morebiti farovž, ki že sedaj ne plačuje niti deželnih niti občinskih doklad? Ali jih bo plačal morebiti župnik, ki ne plačuje drugega davka kakor osebno dohodnino, ki mu je za njegove ogromne dohodke odmerjena nižje, kakor cestnemu mojstru? V prvi vrsti bo pač s povišanjem doklad prizadeta industrija, in ker te klerikalne stranke v Tržiču sploh nima v rokah, nositi bodo morali breme davkov le naprednjaki in Nemci. To so Nemci izpredieli sami, in samo zato so šli z glasovnicami v boj proti korupciji klerikalne stranke. Sicer pa naj župnik nikar preveč ne govori o nemških glasovih, kajti dobro znano nam je, da se je njegov oprodna kaplan Golé ravno za nemškimi glasovi najbolj pehal. Ali je bil na večer pred volitvijo morebiti samo na obisku pri tovarniškem mojstru Böhmu, ki je tudi Nemec? Dobil ga je namreč tam gospodar te hiše in mu na tako nežen način pokazal pot po stopnicah na cesto. Tako, tako, gospodje, vasilili ste nam boj, in verujte nam, da smo mi tokrat ga resno sprejeli. Ne bomo vam držali več potrežljivo svojih pleč, kadar boste hoteli tolči po nas. Vsaka najmanjša stvar, ki jo bodo zagrešili vaši pristaši, bo jasno v časopisih naslikana. Razkrinkali bomo tržiškega Kreka, opisali vse sestanke po stopnicah svetih hiš, raznih delavnicah, straniščih; pripovedovali bomo o bogoljubnem življenju naših Marinarič in čukov, o junashtvih z bikovkami in noži; pojasnili svete namene in delovanje svete vojske tržiške po raznih beznicah in še marsikaj drugega. Pregovor pravi: Kakor zavpješ v gozd, tako se ti oglasi nazaj. To bomo prakticirali v bodoče tudi tu in prepričani smo že danes, da to ne bo brezuspešno. Vedno in vedno na pričnicih in pri vsaki priliki je sramotil farovž Sokole. Da bi pa gospodje pogledali malo okoli sebe, vidieli bi v svojem hlevu toliko nesnige in blača, da bi jim strah pretresel mozek. Mislimo pač, da so Sokoli in Orli oboji Tržičani in da ne more biti med obojimi mnogo razlike. Če pa je kaka razlika, šteti se mora ta samo v korist Sokolom. Kajti če bi hotel Sokol postopati pri vzprejemanju članov tako površno, kakor se godi to pri nasprotnej organizaciji, potem bi imel gotovo več članov. Ali vse, kar se mu ponudi, sprejme pač samo Orel, ker vam je vseeno, ali je član pošten ali nepošten, reden ali nereden, ali pjanec ali trezen, samo da slepo posluša duhovščino in se drži naukov, ki jih ta uči, namreč, da sovraži vse, kar je naprednega. Toliko smo vam napisali za danes. V premišljevanje do prihodnje sobote, takrat pa se pomenimo zopet o čem drugem.

Južna železnica.

Dalje.

Pač pa država lahko odločilno poseže vmes: s podprtanjem. Seveda je pri južni železnici to operacija, ki se od drugih podprtanj razlikuje takorekoč v vseh ozirih. Najtežavnejši in najzomatanejši problem je to, kar jih je doslej bilo stavljениh avstrijski državni upravi. Njegov poglaviti predpogoj je, da prioritarji precej žrtvujejo. Ko so skozi skoro 50 let spravljali v žep 60 stotin obrestovanje in 200 odstotno odplačevanje svoje naložene glavnice, je prav in dobro, da končno privolijo v redukcijo tega brezprimernega preplačevanja vrednosti svojih obligacij. To tudi uvidevajo in so za to pripravljeni, samo da si o višini redukcije niso edini in da zahtevajo, naj prispevajo tudi „petodstotniki“ k žrtvam, kar je popolnoma opravičeno z ozirom na nizki emisijski kurz tudi te obligacijske serije in na dano državno garancijo, — kakor tudi druge serije, kajih posestniki utegnejo biti v svojem lastnem interesu pripravljeni za nekakšne koncesije. Že pri odkolkovanju triodstotnih prioritet na 400 fr. bi se glavnici dolg južne železnice znižal za 378 milijonov frankov. Pri obravnavanjih, vršivih se v železniškem ministru glede tega, so pa ti gospodje bili pripravljeni že k večjim koncesijam. In gotovo je, da bodo te svoje zahteve morali še bolj znižati, ako hočejo doseči, da saniranja južne železnice, ki je zanje prevažno, ne prevzame država. „Likvidacija je“, kot je dejal gospod Lacombe, dobro poučeni zastopnik triodstotnih prioritet, „nekaj, kar je abso-

lutno negotovo“, in ako država napravi red, četudi z bolestno operacijo, je to vendar trdna podlaga. Tako bi se potem dala doseči renta, kojo bi država mogla sprejeti, in koja bi se po likvidujoči družbi prioritarjem izplačala ali pa potom univerzalne suksije naravnost tem, eventualno po prejšnji enotni konverziji.

Toda znižanje zahtev prioritarjev ni edina težkoča, ki se ustavlja podprtjanju. Druga nastaja v italijanski anuiteti. Podprtjanje lombardsko-benečanskih prog po Italiji je bilo posledica napetih odnosa obeh držav po vojski leta 1866. Ta napetost ni prenehala nikoli popolnoma, marveč se je poostrala vsled bedaste c. kr. avstrijske politike, vsled naziranja o vatikanskem in ireditostovskem vprašanju kakor tudi vsled ekspanziskskega poželjenja napredujoče italijanske industrije in savojskega dvora. Renta, ki bi jo italijanska država plačevala avstrijski kot pravni naslednici južne železnice, bi bila v slučaju zmešnjav tako opasen predmet. Morala bi torej biti pred podprtjanjem „neutralizirana“, morda prodana kakšni inozemski banki ali podjetju. Govorilo se je v resnici tudi o taki banki, ki naj bi se v Parizu kontinuirala kot takozvana Treuhandgesellschaft in izpeljala neutraliziranje italijanske rente. Pred desetimi leti se je v italijanski zbornici pojabil načrt, naj se anuiteta južne železnice izplača glavnico, — ker bi tudi pomenjalo rešitev. Žal, načrt so opustili. Končno bi bilo tudi mogoče, da družba južne železnice obstaja tudi še po podprtjanju in izplača potem anuitete Avstriji, Italiji in Ogrske in upnikov. Gotovo kočljivo in zamotano, toda ne nerezrešljivo vprašanje.

Naposled se mora pri podprtjanju vpoštovati še činitelj Ogrske. Ne anuiteta, ki tu ne igra nobene vloge, pač pa dejstvo, da leže proge južne železnice na ogrskem ozemlju in se tedaj ogrska vlada lahko vmesava v podprtjanje. In to vmesovanje bi bilo važno; kajti z južno železnico bi prišle baš one proge v posest avstrijske države, ki so jih Ogrji v prejšnjih nagodbenih kampanjah dosegli v svojem interesu, namreč one, ki tekoč od vzhoda na zahod, služijo ogrskemu eksportu in vsled kogih zgradbe se je izvršitev prog, tekočih od severa na jug, in koristnih zlasti avstrijskim interesom, zlasti druga zveza s Trstom, tako dolgo odkladala. Že sedaj se Ogrji pritožujejo nad zadnjo nagodbo, ki je določila samostojnost določanja tarifov Avstrije in s podprtjanjem velikih železnic ogrska komercijska vzhodnica zaprla, oziroma otežkočila jih prehod. Vendar pa se tudi ogrski upor da premagati. Ogrji potrebujejo namreč denarja, okoli 500 milijonov, in ga seveda iščejo ondi, kjer ga išče ves svet, na Francoskem.

Če se končno pri tem podprtjanju posreči kaj pridobiti za akcijonarje, kot želi železniško ministrstvo, je težko reči. Namen je s stališča državne uprave umljiv, ker je tako važno za državno plačilno bilanco, da ne gredo obresti južne železnice le v inozemstvo, ampak da se z njimi okoristi tudi domovina — in akcijonarji južne železnice se nahajajo po večini z Avstriji. Isti argument se z uspehom lahko pove preburnim grožnjam francoskih upnikov južne železnic, češ, da bodo pustili prioritete v Avstrijo nazaj se vračati. Na vsak način pa pomenja to uvaževanje novo komplikacijo vprašanja, ki je itak dovolj zamotano in zrelo za odločitev.

Kajti naglica je sploh potrebna. Poslanci prometnega ozemlja južne železnice so gospodu železniškemu ministru ponovno povedali nedvomno, da ne dopustijo več nadaljnega podaljšanja po višanja tarifov južne železnice, vsaj pa ne brez temeljite obravnave o problemu južne železnice kot celote. Položaj ni vzdrljiv, in avstrijsko narodno gospodarstvo bi le preveč riskiralo, če ne bi smatrali nedelavnosti železniškega ministrstva v ti stvari naravnost za nevarnost.

Konec.

POLITIČNI PREGLED.

Dlougosz in Stapinski

„Z zlatom obložen osel pride skoz vsak zid.“ Nehote se človek spomni na te besede Napoleona, ako čita korupcijske afere, ki so se letos že pojasnile. Prvo mesto zavzema v tem oziru vsekako Ogrska, a da tudi Avstrija ne zaostaja v tem oziru, nam je dokazalo nedavno razkritje bivšega moravskega nadškofa Kahna. Pa še ni dobro potihnil ta škandal, že izve svet o novi korupcijski aferi na Poljskem. Kakor znano, je poljski minister v avstrijskem kabinetu Dlougosz. Mož je bil od nekdaj popolnoma brezpomembna oseba. Izprva tudi ni bil on nego Stapinski, vadja poljske ljudske

je že vedel, da misli Stapinski pobegniti in je po detektivih zastavil ves kolodvor. Takrat mu je Dlugosz dal 40.000 kron in menico za 22.000 K. Take denarne podpore je moral Dlugosz še večkrat deliti. A tudi ministrski predsednik grof Stürgkh je izdal Stapinskemu do 120.000 kron. Tudi gališki namestnik ni zaostal ter odrinil 30.000 kronic. Vsega skupaj je dopil Stapinski kakih 378.658 K. Stapinski pravi, da se je hotel minister Dlugosz ž njim sprizniti, da pa je on to odklonil. Da bi molčal, mu je baje minister Dlugosz obljubil, da mu odkupi oba njegova lista in mu da povrhu še 30.000 kron. Tudi to je Stapinski odklonil. Nadalje pravi, da je Dlugoszeva stranka dobila leta 1911 za zadnje deželnozborske volitve 3 milijone od vlade. Nasprotno pa pravi Stapinski, da on od vlade ni dobil niti vinarja. Da sta dva poljska prijatelja napravila mal „gšeft“ bi še ne bi bilo tako zanimivo, a da je tudi ministrski predsednik grof Stürgkh pomagal z denarjem, ki ga plačujejo avstrijski davkoplăčevalci, podkupovati poljske falote, je gotovo nekaj, o čemur se bo govorilo vsekakor še na pristojnem mestu. A že sedaj razglaša štajerski grof po svojih časopisih, da je njegova opozicija trdna. Zdi se, da je madjarska morala res že prekoracila Litvo. Če je resnično, kar čitamo po „vodičnih“ dunajskih listih, bo grof Stürgkh mirno izjavil, da služi dispozicijski sklad tistim namenom, za katere je bil porabljen. To bi pomenilo, da so po moralnih nazorih grofa Stürgkh tudi take kupčije, za kakršne gre v slučaju Dlugoszca in Stapinskega, popolnoma v redu. Utegne pa se grofu Stürgkhu zgoditi, da marsikdo ne bo njegovega mnenja in da bo treba to reč veliko natančneje pojasnjevati.

Avstrijska delegacija.

V avstrijski delegaciji se je vršila debata o mornariškem proračunu. Za zgradbe vojnih ladij se je izdalo v 8 letih 800 K. P prihodnjih letih bo treba za nove zgradbe še 420 milijonov.

Gališka volilna reforma.

Konference poljskih in rusinskih poslancev so ostale brezuspešne, pogajanja so se razbila. Poljaki so se zedinili. Rusini pa vztrajajo pri svojih zahtevah glede deželnega odbora. Poljaki hočejo znižati število dvomandatnih volilnih okrajev od 16 na 14, Rusini pa zahtevajo 12 takih okrajev. Rusinski poslanci zatrjujejo, da ne bodo priustili nadaljnih sej poslanske zbornice, če se jim ne ustreže. To bi pa imelo za posledico, da vlada razpusti državni zbor ter vlada z zloglasnim § 14. Samoposebi umevno bi bilo to vladu še najbolj všeč, ker bi si s tem sredstvom lahko dovolila, kar bi ravno hotela. Zato bi pa bila taka taktika Rusinov nezmiselna in kakor se čuje, so le ti tudi že premenili svoje mnenje, ter se bodo pogajali s Poljaki še nadalje.

Bolgarska.

Ravnokar minole volitve v bolgarsko saboranje so prinesle vladu kaj hudo razočaranje. Volitve so namreč za vladu neugodno izpadle, ker si je pridobila kmetska stranka in socijalni demokratje nad pričakovanje mnogih poslancev. Zlasti socijalistična stranka je poskocila od dveh na 37 poslancev. Opozicija je sedaj tudi že precizirala svoje zahteve, ki obstoje v glavnem v tem, da se omeji vojaška služba na eno leto, da se odpravijo vsi višji častniki in da se vladu sporazume z balkanskimi državami. Vlada je ponudila opoziciji 3 mandate v kabinetu, kar pa je ta odklonila. Obljubila je nadalje, da odstopi Genadijev in da prevzame sedanji finančni minister Tončev ali pa poslanik v Bukarešti Radev zunanje ministrstvo. Tudi to je opozicija odklonila. Radoslavov je carju Ferdinandu predlagal, da naj zbornico razpusti, kralj pa ne priusti ne odstopa kabineta, niti noče razpisati novih volitev. Opozicija grozi, da bo v slučaju, da se pogajanja razbijajo, stavila pri otvritvi sobranja predlog, da se kralj odstavi in ustvari novi republika.

Albanija.

Princ Wied je naznanil albanskim voditeljem, da sprejme albansko korno le pod pogojem, da se dovoli od velesil garantirano posojilo v znesku 75 milijonov frankov. Kadar nastopi vladu, mora biti od te vsote 25 milijonov izplačanih. Nastanil se bo najprej v Draču in sicer misli zasesti prestol* dne 15. januarja. Ker pa zgubi Grška po regulaciji albanskih mej južne pokrajine Albanije, predlaga Angleška, da dobi za to kot kompenzacijo Egejske otoke razen Imbrosa in Tenedosa. Mitilene in Kios naj se pod Grško nevratalizira. Od Italije zasedene otoke naj bi dobila Turčija nazaj. Grške čete naj zapuste Epir tekom enega meseca.

Wastianov škandal.

Proti poslancu Wastianu so krózile že delj časa vesti, ki so hotele vedeti, da je mož zakrivil celo vrsto zločinov. Sedaj se izve, da je Wastian faktično bil v kazenski preiskavi zaradi tativine. Opotovano je namreč jemal v neki graški knjigarni knjige in jih odnašal domov. Razširjene so bile tudi vesti, da je poneveril Südmarki večje vsote

denarja in da je bil tudi v sumljivih stikih z raznimi nezrelimi dečki. Kakor znano, je Wastian odložil tudi predsedstvo Südmarke. Za Wastiana so se zavzeli nemškonacionalni krogi, ki skušajo njegovo afero potlačiti. Javna tajnost je pa, da bo Wastian prisiljen odstopiti kot podžupan mariborski in odložiti deželnozborski mandat. Afera se je razglasila tako, da se čuti Wastian primoranega priobčiti neko izjavo, v kateri priznava, da je odnašal iz neke knjigarne knjige, pristavl pa je, da je bil dolgo let odjemalec te knjigarne in je misil, da mu bodo knjige napisali na njegov konto. Zanika, da bi bil imel kaj opraviti z denarjem Südmarke in z nezrelimi otroci, ter grozi, da bo sodniško postopal proti obrekovalcem. Afera je vzbudila v vseh krogih velikansko senzacijo.

Kardinal Rampolla.

V noči od torka na sredo je umrl kardinal Rampolla. V torek zjutraj se je počutil slabo in zato ni maševal. Popoldne je legel in obiskal ga je tudi zdravnik dr. Battistini, ki pa ni našel nikakršnih znakov nevarne bolezni. Zvečer je postal pri kardinalu le njegov sluga Garetti, ki pa je tudi na zahtevo kardinalovo legel ob enajtih. Čez nekaj časa se je pa sluga vrnil v kardinalovo sobo. Kardinal je že težko sopel in hotelo ga je zadušiti. Sluga je takoj poslal po zdravniku, ki je pa konštatiral le še smrt. Kot vzrok smrti je dognal zdravnik angina pectoris. Simptoni te bolezni so se pojavljali pri kardinalu že poleti. V sredo zjutraj so obvestili papeža o kardinalovi smrti.

Italijanska zbornica.

V italijanski zbornici je izpregovoril poslanec Barzilai o razmerju med Avstro-Ogrsko in Italijo. To razmerje se mu zdi, kakor hiša, ki jo vedno popravljajo. V zvezi s temi izvajanjimi se je dotaknil tudi ireditizma in končno razmerja med Avstrijo in Italijo zlasti z ozirom na Albanijo. Dvomi, da bo v prihodnosti mogoče nastopati obema državama skupno, ker je skupni nastop obeh držav v Albaniji spremeljan od nezaupanja. Ustvaritev Albanije ni doseglia cilja, ki bi ga morala imeti, namreč zapreti Slovanom Jadransko morje. Končno se je dotaknil naredb tržaškega namestnika. Podobno je govoril republikanec Commandini, ki pa se je bavil pred vsem z zadnjimi volitvami. Naglašal je posebno, da so se katoličani v velikem številu udeležili zadnjih volitev ter želi, da se izrazijo o željah Vatikanu in zlasti o predlogu, da naj se da garancijskim zakonom mednarodnopraven značaj. Govornik dvomi, da obstaja med vlogo in Vatikanom kaka izrecna pogodba. Končno zahteva, da predloži vlada zakon o razporokah in zakon, ki daje civilni potroki prednost pred cerkveno poroko. — Socijalist Cigotti trdi, da je vrla v zvezi z volitvami razpustila več občinskih zastopov. Ministrski predsednik Giolitti ugovarja ter pravi, da se je izvršil vsak razpust na podlagi odločitve državnega sveta.

Mehika.

Kongres je sklenil za predsednika Huerto posebna pooblastila, vsled česar je Huerta do 2. aprila 1914, ko se kongres zopet sestane, resnično diktator.

Narodno-gospodarstvo.

Deželna vlada za Kranjsko razglaša sledeče: Na podlagi deželnega zakona z dne 18. februarja 1885 se splošno naznana, da morajo posestniki žrebcev, ki hočejo v prihodnji spuščalni dobi spuščati svoje žrebce za plemenitev tujih kobil, zglasiti najpozneje do 31. decembra 1913 te pri političnem okrajnem oblastvu, v čigar okolišu se nahaja stajališče žrebčeve. Dovoljeno je zglasilo zvršiti pisno ali ustno; obenem pa je naznaniti ime in priimek, potem stanovališče žrebčevega posestnika, kakor tudi pleme, starost, barvo in stajališče žrebčeve. Za žrebce sploh pod štirimi leti in za noriške žrebce pod tremi leti se ne dajejo dopustila za spuščanje. Kje in kdaj bo izborna komisija zglasene žrebce pregledovala in zanje dajala dopustila, da se ob svojem času na znanje.

Oddaja vojaških kobil in konj. C. kr. vojno ministrstvo je naznanilo konjerejskemu o. eku, da oddaja vojaške kobile, ki so še porabne za pleme, vsako jesen c. kr. kmetijsko ministrstvo potom c. kr. žrebčarskih oddelkov konjerejem v rabo za pleme. Prošnje je pošiljati na c. kr. žrebčarski oddelek v Gradcu, ki odločuje glede oddaje. Letošnja oddaja se je že zvršila. Nadalje je ministrstvo sporočilo, da vsako pomlad, navadno meseca marca, oddajajo konjeniški polki po nekaj konj v zasebno oskrbo in rabo posestnikom, ki imajo svoje bivališče v okrožju dotednega polka, ki ni odaljeno nad 100 km. Istotako oddajajo oddelki s strojnimi puškami konje ali mule v zasebno oskrbo. Prošnje je vlagati na dotedne polke.

Občni zbor kmetijske podružnice na Dovjem bo 28. decembra 1913 ob eni popoldne v hiši načelnika. Spored: 1. Pregled računov za l. 1913. 2. Volitev odposlanca k občnemu zboru kmetijske družbe. 3. Slučajni nasveti in predlogi.

Občni zbor podružnice c. kr. kmetijske družbe kranjske v Št. Vidu pri Ljubljani bo dne 26. decembra 1913 v prostorih načelnika na Trati, točno ob treh popoldne. Spored: 1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zobra. 2. Poročilo načelnika, tajnika in blagajnika. 3. Pobiranje udvine za l. 1914. 4. Narocenje sadnih drevesec. 5. Razni nasveti in predlogi. Če ne bo ob določenem času zadostno število udov navzočih, se bo občni zbor vršil pol ure pozneje, če je navzoča desetina podružničnih udov.

Vabilo k občnemu zboru kmetijske podružnice v Rovtah v nedeljo, dne 28. decembra t. l. ob treh popoldne v prostorih Kmetijskega društva v Rovtah nad Logatcem. Spored: 1. Pregled računov l. 1913. 2. Pobiranje udvine za leto 1914. 3. Posvetovanje o dresnicni. 4. Slučajnosti.

Občni zbor kmetijske podružnice v Boh. Srednji vasi se vrši dne 21. decembra 1913 ob treh popoldne v šoli. Spored: 1. Poročilo načelnika. 2. Letni račun. 3. Nasveti in predlogi.

Občni zbor kmetijske podružnice v Zireh se vrši v nedeljo, dne 21. decembra po prvi maši ob osmih zjutraj v prostorih načelnika Iv. Kavčiča št. 6. Spored: 1. Pregled računov za l. 1913. 2. Pobiranje udvine in sprejemanje novih udov. 3. Slučajnosti. Če bi ob določenem času ne bilo zadostno število udov, bo pol ure pozneje občni zbor sklepčen, če bo navzoča desetina podružničnih udov.

Vabilo na občni zbor kmetijske podružnice za Selisko dolino dne 28. decembra 1913 ob treh popoldne v šolskih prostorih v Selcih. Spored: 1. Poročilo načelnika. 2. Predlog računov. 3. Volitev načelnika in odbora. 4. Pobiranje udvine za leto 1914. 5. Slučajnosti.

Občni zbor kmetijske podružnice v Boh. Bitrici bo dne 7. januarja 1914 ob osmih predpoldne v občinski pisarni. Spored: 1. Pregled računov za leto 1913. 2. Volitev podružničnega načelnika in odbora. 3. Slučajnosti. Če bi ob določenem času ne bilo zadostno število navzočih udov, bo občni zbor pol ure pozneje sklepčen, če bo navzoča desetina podružničnih udov.

Pokončavanje vran. Deželni odbor je sklenil oddajati županstvom in zasebnikom za poskušnjo brezplačno strup za pokončevanje vran. Ta sklep se naznana županstvu z naročilom, naj ga po krajni navadi ljudstvu razglasiti. Prošnje za dobavo strupa je vlagati pri deželnem odboru potom pri stojnem županstvu. Prošnjam je priložiti potrdilo c. kr. okrajnega glavarstva, da ima župan, ozir. dotedni prošnjik dovoljenje za dabavo tega strupa. Tozadenva dovolila izdaja okrajno glavarstvo brezplačno. Strup je kemična sestavina iz glicerina, fosfora in bolusa. Pri pripravi strupa in njega uporabi se je držati sledečih navodil: Pred uporabo ga je zmešati z govejo krvjo. Zadostuje 9 do 10 l krv, katero je treba dobro segreti, da se kolikor mogoče razkroji. Strup je vslipati v segreto kri polagoma in ob enem kri mešati, da se strup polnoma spoji s krvjo. Ker ostane preveč krvne sirotke, ki bi se pri nastavljanju poizgubila, se pridene tej zastrupljeni kri toliko kruha in moke, da postane gosta zmes. Na ta način pripravljena kri se razmeče v večjih ali manjših količinah tam, kjer se vrane najraje zbirajo, n. pr. ob gnojnih kuhih ali ob potokih za strugo. Strogo pa je paziti, da se nastavlja strup kolikor mogoče daleč od hiš in vseh javnih potov in se s tem prepreči vsaka nevarnost. Najbolje je nastavljati po zimi, ko je vse zashezeno in vrane požro vse, kar najdejo užitnega. Zastrupljene vrane je pobrati in zakopati, da se po njih ne zastrupi še druge živali. Natančno navodilo za rabe omenjenega strupa je priobčeno v glasilu Slovenskega lovskega društva „Lovec“ št. 11. iz leta 1912 in št. 4. iz leta 1913.

Uvoz cvetlic. Vrtnarji predlagajo varstveno carino za uvoz cvetlic. Ob tej priliki objavlja statistika interesantne številke o uvozu cvetlic in zelenjave. Odrezanih cvetlic je prišlo leta 1912. v Avstrijo 16.653 stotov v vrednosti 3.995.900 K in sicer iz Nemčije 1408 stotov, iz Italije pa 15.053 stotov. Listov in vej je prišlo 8118 stotov v vrednosti 487.080 K in sicer iz Nemčije 229 stotov, iz Italije 8359 stotov in iz Egipta 417 stotov. Koren in kobuljev iz Nemčije 3740, z Angleškega 724, s Holandskega 4196 stotov v vrednosti 1.337.100 K; cvetlic v lončih iz Nemčije 20.916 stotov, iz Belgije 6769, iz Italije 1329 in iz Holandske 3066 stotov, za 2.279.960 K. Zelenjave je prišlo največ iz Italije, Egipta, Rusije, Srbije, in iz Angleške Severne Amerike, skupaj 198.140 stotov v vrednosti 2.179.540 K. Presnega zelja se je vpeljalo iz Nemčije, Danske, Holandske, Italije, Rumunske in Rusije 55.338 stotov za 2.600.886 K. Karfiola se je vpeljalo 151.501 stotov za 2.575.517 K in sicer iz Nemčije 15.735 stotov in iz Italije 132.442 stotov. Fine namizne zelenjave se je vpeljalo 131.297 stotov za 6.170.959 K iz Nemčije, Italije, Francoske in Rumunske; druge zelenjave se je vpeljalo 96.181 stotov za 1.154.172 K. Pasivna bilanca avstrijskega vrtnarstva znaša torej nekako 27 milijonov kron.

Tržne cene

na tedenski semenj v Kranju, dne 15. dec.	1913
Pšenica	100 kg
Rž	"
Ječmen	"
Oves	"
Koruza rdeča	"
Koruza rumena	"
Koruza nova	"
Ajda	"
Proso	"
Deteljno seme	"
Fizol ribničan	"
Fizol koks	"
Fizol mandolan	"
Leča	"
Pšeno	"
Ješprenj	"
Krompir	"
Mleko 1 l.	"
Surovo maslo 1 kg	"
Maslo	1 "
Govedina I.	1 "
Govedina II.	1 "
Teletna I.	1 "
Teletna II.	1 "
Svinjina I.	1 "
Svinjina II.	1 "
Prekajena svinjina I.	1 kg
Prekajena svinjina II.	1 "
Slanina I.	1 "
Slanina II.	1 "
Jajca 9 kom.	"

Na tedenski semenj v Kranju, dne 15. decembra 1913 se je prgnalo: 213 glav domače govedi, 0 glav bosanske govedi, 0 glav hrvaške govedi, 3 teleta, 51 prešičev, 4 ovac. — Od prgnane živine je bilo za mesarja: 170 glav domače govedi, 0 glav bosanske govedi, 51 prešičev. — Cena od 1 kg žive teže 82 v za pitane vole, 76—80 v za srednje pitane vole, 70—72 v za nič pitane vole, 0 v za bosansko (hrvaško) goved, K 0'98 za teleta, K 0'14 za prešiče pitane, K — za prešiče za rejo.

DOPISI.

Iz Škofje Loke.

Volitve so sedaj pri kraju. Z izidom teh volitev smo škofjeloški volilci lahko ponosni. Te volitve so jasno pokazale, da so klerikalci v našem mestu v manjšini. Vzlic temu, da so bili samo v volilnem imenu za mestno kurijo vpisani nič manj kakor 76 kmetskih, v veliki večini klerikalnih volilcev, smo vendar izšli iz volilnega boja kot zmagovalci ter odbili njihov napad. Našemu naprednemu kandidatu — domačinu g. dr. Karlu Trillerju smo srečno izvojevali častno zmago!

Vsem naprednim volilcem, ki so nam ostali v sem boju zvesti, izrekamo najprisrčnejšo zahvalo. Taki naj nam ostanejo tudi v bodoče, pa bodo strli klerikalno moč v deželi in zlasti že pri prihodnjih volitvah pometli klerikalce z našega rotovža.

Ako se naši klerikalci še nikoli niso osmešili pred celo javnostjo, so se gotovo sedaj pri volitvah. V volilno komisijo so namreč imenovali dva svoja občinska odbornika, katerih eden je analfabet, drugi znani bradač pa je tako omejen, da še pravilno šteti ne zna. Tako pri prvem, kakor pri drugem skrutiniju je tako napačno sešteval glasove, da so mu morali drugi člani volilne komisije priskočiti na pomoč. Sam predsednik volilne komisije dne 16. t. m., naš preblagorodni gospod župan Pepe je tudi doprinesel dokaz svoje nevednosti, ko je v začetku skrutinija ukazal zakleniti vrata volilnega lokala. Seveda je c. kr. volilni komisar moral poučiti g. župana, da je skrutinij javen in je lastnoročno odklenil vrata — Cestitamo!

Ljubljanski klerikalci so radi izida volitve v naši mestni skupini zelo poparjeni! To spričuje njihovo abotno jadikovanje v „Slovencu“ od minole srede. Nekaj se hočejo sicer postaviti s svojim propadlim kandidatom, katerega tu nihče ne pozna. Pravijo v dotični notici, da bi bil njihov kandidat zmagal „če bi se v Škofji Loki ne pojavili vsega obžalovanja vredni lokalni spori.“ Škoda, da nam brumni Slovenčevi redaktorji ne povedo še kaj več o teh „lokalnih sporih“, katerih tako — „obžalujejo“. Mi lahko s prstom vsak dan pokažemo na njihovega zaupnika, ki je pravi provzročitelj teh „obžalovanja“ vrednih sporo. Saj nam ta, zagrizen in strupen nasprotnik nas naprednjakov in vseh onih, kateri se njegovi volji ne uklonijo, vsak teden poje svojo znano pesem! Če so gospodje pri „Slovencu“ kaj krajžni naj nam naravnosti imenujejo tega svojega zaupnika, ki jim dela tako škodo.

Prav „čedno“ zahvalo je nasidal neznani nam kandidat S. L. S. profesor Anton Sušnik v isti številki „Slovencu“. Kakor je ta lahko ponosen na svoje volilce, ki so se tako izborno držali, tako je tudi lahko ponosen na ta svoj duševni proizvod. Že iz tega fantastičnega skrpucala „lahko njegovi pametnejši volilci povzamejo kake megle

in oblačke bi ta možiček podil po deželnim zbornicam,“ ako bi bil slučajno izvoljen za poslanca. Tako se je mož razpršil od samega naprednega solnca, ki bode v Škofji Loki še bolj sijalo, kakor doslej. Zato bodo skrbeli oni, ki ga niso marali voliti.

Za takega kandidata so šli naši klerikalci z vso silo v boj in na volišče prgnali vse svoje volilce. Pač, manjkal jim je še neki volilec izven meje naše dežele, kakor n. pr. iz zelenega Štajerja, kjer imajo sicer še enega poslušnega volilca, katerega so gotovo pričakovali, a jim je, v naše nemalo začudjenje, rajši pokazal — fige, ter ostal doma!

Jesenške novice.

Smrtni nesreči. Pretekli teden se je ponesečil mladi 20.letni mladenič, doma iz Notranjske. Spenjal je vozove skupaj, a so ga isti pritisnili, da je že na poti v bolnišnico umrl. Dne 16. t. m. pa je pri Martinovi peči padla velika železna cev na 16. letnega Janeza Oblaka, in sicer na glavo, takoj da je bil deček na mestu mrtev.

Hudi krči še sedaj ne dajo mirno spati našim farovškim gospodom. Prav po krščansko se zcpet zaletujejo v nedeljskem „Slovencu“ ob može, ki nečejo biti marijonete v rokah nezrelega nadtega kaplančeta. Naš namen seveda ni, da bi odgovarjali na duševne izrodke bolne fantazije, saj je tudi dopisniku „Slovanca“ znano, da je na Jesenicah že precej sramotno biti klerikalni ali farovški podrepnik. Torej gospoda le potrpljenje, ker temu treba se privadit, dasi sprva težko gre.

Silvestrov večer priredi Jeseniški „Sokol“ v hotelu „Triglav“ na Jesenicah. Sodeluje narodni pevski kljub, z izbranim sporedom, s krasnimi moškimi in mešanimi zbori. Vmes udarja Sokolski tamburaški zbor. Začetek ob 8. uri zvečer, vstopnina prosta. Na zdar!

Zabavni izlet v Žirovnico priredi na Štefanov popoldan narodni pevski kljub. Prijatelji vesele družbe in lepega petja, na svidenje!

Deseti Sokolski ples se vrši v nedeljo. Vsaka večja reklama bi bila odveč, dne 4. januarja v Hotelu „Triglav“ na Jesenicah, so že skozi 10 let znani posebno predpustni Sokolski plesi kot najkrasnejše in najboljše prireditve v našem okraju. Pridite torej vsi, ki mislite in čuite z nami!

Vsem čitateljem Jeseniških novic želi vesel božične praznike Novičar.

Na zdar!

Iz Tržiča. (Gospodoma A. Goletu in V. Čadežu, kaplanoma v Tržiču). V zadnjem „Domoljubu“ smo čitali neko vajino zahvalo za naš nastop o priliki deželnozborskih volitev pri sv. Ani, katere ne smemo pustiti brez odgovora. Ta zahvala je namreč tako spretno zavita, da je iz nje mogoče posneti vse one laži in obrekovanja, katera so bila razširjena o nas po Tržiču, ravnotako pa tudi resnico. Resnica je namreč, da smo nastopili proti vama ravno tako, kot vidva proti nam. Te pravice si ne damo kratiti in motite se, če mislite, da vaju bomo radi tega, ker nosita tonzuro, smatrali za sakrosanktna. Po Tržiču se je govorilo, da smo vaju tepli, kamenjali, polivali z vinom in obmetavali s kozarci. V neki sosednji fari se je župnik celo tako daleč spozabil, da je na prižnici lagal, da so vaju Sokoli pri sv. Ani nabili. Ne moremo vama dokazati, da sta vidva razširjala te laži in obrekovanja, toda dolžnost vsakega poštenega in dostojnega moža bi bila, nastopiti proti takim neresnicam. Vidva pa sta jih s svojo zahvalo le še podkrepila. Zato vajino zahvalo hvaležno odklanjam, pošteni in dostojni ljudje pa si lahko napravijo sami sodbo o tem vajinem ravnanju. V Tržiču, dne 18. decembra 1913. — Josip Salberger, Anton Jelenc, Karol Globočnik, Ivan Lončar, Milko Sibler.

DNEVNE VESTI.

Izid deželnozborskih volitev v mestni skupini Kranj—Škofja Loka. Izvoljen je bil deželnozborski poslancem narodno-napredni kandidat dr. Karl Triller z 298 glasovi, kandidat S. L. S. prof. Anton Sušnik je dobil 292 glasov; razlike je tedaj 6 glasov. V Kranju se je od 400 vpisanih volilcev udeležilo volitve 377 volilcev. Oddalo se je 209 naprednih in 156 klerikalnih glasov, 12 glasovnic je bilo praznih. V Škofji Loki je od 260 prišlo na volišče 234 volilcev. Naprednih glasov je bilo 89, klerikalnih 136, 9 glasov je bilo neveljavnih. Komisija ni dovolila glasovati petim naprednim volilcem, ker so že volili v kmetski kuriji. Od zadnjih deželnozborskih volitev l. 1908. se je pomnožilo število volilcev v Kranju za 166 (79 meščanskih + 87 kmetskih) in v Loki za 121 (45 meščanskih + 76 kmetskih). Če vpoštovamo, da so protizakonito v volilne imenike vpisani kmetski posestniki z malimi izjemami volili klerikalno, predemo do razveseljivega zaključka, da se je v obeh mestih od l. 1908. mogočno dvignilo

število naprednih meščanskih volilcev in to zlasti v Škofji Loki, kjer se je število naprednih glasov skoro podvojilo (od 46 na 89). V Kranju se je od 87, odnosno od 83 kmetskih volilcev (1 umrl, 3 napačno vpisani) udeležilo volitve 76, ki so razun treh vsi volili klerikalno. Če odštejemo teh 73 od v Kranju oddanih 156 klerikalnih glasov, dobimo 83 klerikalnih meščanskih glasov, niti toliko, kolikor jih je bilo l. 1908. (84). Dočim tedaj klerikalci v mestu samem niso prav nič pridobili, je število naprednih meščanskih glasov od l. 1908. v Kranju naraslo za 80 glasov! L. 1908. je napredni kandidat v Kranju dobil 126 glasov, sedaj pa 206 + 3 kmetske glasove. Če bi se klerikalcem ne bi bilo posrečilo, v tihotapiti v volilne imenike kmetskih volilcev, bi si niti ne bili upali stekati svojih umazanih rok po mandatu Kranj-Škofja Loka. Zdela se nam je potrebno, podati to statistično gradivo, da se bo pravčno sodilo o razmerju glasov osobito v Kranju, kjer med mestnim prebivalstvom nikdar ne bo prišla do veljave klerikalna struja, pa če bi nam poslali tudi še več klerikalnih profesorjev. V pouk naj si vzame to statistiko tudi profesor Sušnik, ki v zahvali na svoje volilce tako lepo pripoveduje, da se je „visoko dvignila umazana meglja liberalizma in terorizma“. Zavedno volilstvo je res prepodilo umazano meglo klerikalnega koritarstva ter nasilstva in poglama „bodo izginili tudi zadnji oblački kratkovidnosti in neodločnosti“ še pri tistih medilih meščanih, ki so 16. t. m. pljuvali v svojo skledo, pomagali krvnikom meščanske samostojnosti in ki se imajo zahvaliti le svojim politično zrelim someščanom, da so jih rešili sramotnega suženjstva najpodlejše in najkorruptnejše stranke pod božjim solncem. Če pravi pravili kmetski kandidat Sušnik, da je ponosen na svoje volilce, je to pač stvar okusa. Nam ugajajo volilci, ki samozavestno stopajo na volišče, drugim pa zopet volilci, ki si ne upajo poštenemu človeku pogledati v oči ali pa taki, ki ne smejo imeti svoje volje, ki dobre prav v zadnjem trenutku v roke izkaznico ter popisano glasovnico in katere potem italože na „lojtre“ in jih privlečajo na volišče kakor — ubogo živino v klavnico!

Deželnozborska volitev v Kranju je neprijetno presenetila tako naprednjake kakor klerikalce. Prvi so pričakovali ugodnejšega vspeha, drugi zopet so mislili, da imajo zmago že v žepu. Pokazalo se je to pot, da se mora narodno-napredna stranka v Kranju tesneje organizirati in da ne morejo več vsega dela zmagovati posamezniki, ki so sicer gotovo z vso njim lastno vztrajnostjo in požrtvovljnostjo vršili popolno svojo dolžnost. Pomisliti je treba, da imajo nasprotniki pri današnjih razmerah na Kranjskem na razpolago vsa mogoča sredstva, katera izkorisčajo do skrajnosti. Zato mora odpasti vsaka obzirnost napram brezobzirnemu nasprotniku in neumestna bi bila sedaj po volitvah tista nobesa, ki vkoreninja v omahljivih preprčanje, da bo čez 14 dni po volitvah vse pozabljeni! Računalni smo v Kranju opravljeno na kakih 230 naprednih glasov, in kar so klerikalci dobili čez 70 meščanskih glasov, to so z zvijačo ali s pritiskom odvzeli naprednjakom. Zanašali smo se v posameznih slučajih preveč na razsodnost pa tudi poštenost nekaterih volilcev. Na deželi so nastopali klerikalci s takim terorizmom, da si nekateri, sicer zanesljivi možje, niso upali voliti po svojem preprčanju. Klerikalni agitatorji so kmetskim volilcem pobrali volilne dokumente, podpisali glasovnice in na dan volitve pritrili ubogo paro v Kranj. Tudi v mestu so klerikalci razvili najobsežnejšo agitacijo. Poleg dekanu Koblarja so se zlasti klerikalni profesorji pehal za volilci in mimo soboto je strankini štab iz Ljubljane, na čelu z deželnim glavarjem dr. Šustersičem prišel vzemati našo mesto. Zanašajoč se na kmetske volilce so klerikalci računali na sigurno zmago, kar prav nič ne prikrivajo. V proslavo zmage so namervali razsvetliti stolp farne cerkve, pripravljeni so bili topiči in zmagoslavje v „Ljudskem domu“. Po končanem skrutičiju jim je kar zrasel greben, a brzovakta iz Škofje Loke jim je podrla vse nade. Po mestu so se razlegali navdušeni klisci: Zmaga je naša! Živijo dr. Triller! In klerikaci so se poskrili kakor ščurki po luknjah. Dekan Koblar je pa baje vzdihnil: „Če sedaj nismo zmagali, potem ne bomo nikoli!“ Mož utegne imeti prav.

Klerikalni profesorji so ob zadnjih deželnozborskih volitvah v Kranju igrali najvažnejšo ulogo. Zoprni in odurni Evgen Jarc se je pri nas kar etabliral. Bržcas iz hvaležnosti, ker si je v našem mestu priboril prve politične favoritke. Svoje dni je v Kranju agitiral pri volilcih, kojih sinovi so hodili k njemu v šolo. To ga je, kakor naravno, močno priporočilo navzgor. Na klerikalnem shodu je, grešč na svojo imunost, oznanjeval bojkot in imenoma navajal napredne tvrdke. Seveda se je minole dni potikal po Kranju tudi prof. Anton Sušnik, ki se je pa kot kandidat moral predstavljati volilcem. Za ljubljanskima niso hoteli zastati domači gospodje, ki so se kar skušali med seboj, kdo bo rešil več duš iz liberalnega žrela. Vse je posekal naš dobr znanec profesor Cene Marinko. Agitiral je po hišah, ponoči seveda in volilcem stiskal roke. Na sobotnem shodu je na stežaj odpiral usta in tulil kakor obseden: „Zmaga

mora biti naša!“ Po shodu je kakor kak mežna ob procesiji razvrščal o polnoči na kranjskem trgu paglavce, ki so klicali odhajajočima dr. Šušteršiču in dr. Lampetu: Živio! Na svidenje po zmagi! In na dan volitve je stal na straži pred cerkvijo in prežal na mimoidoče volilce. Drugi dan zopet se je pri glavnji komisiji prav nespodobno obnašal in je na surov način razžalil člana komisije. Prav uljedno prosimo g. okr. glavarja, da prihodnjič samo dostojne ljudi imenuje v volilne komisije. Združenimi močmi nam bo laže v Kranju očistiti zrak in gotove podrepne muhe prepoditi tješnj kamar spadajo, namreč v gimnaziju. Če bi se za Heinovih časov kak liberalen profesor drznil kaj podobnega zagrešiti, bi se čez 14 dni prav gotovo znašel kje gori v Galijici ali Bukovini. Kako naj pa tako obnašanje vpliva na učečo se mladino? Kam pa pride, ako bi vsi c. kr. uradniki nastopali tako izzivajoče in se podili za volilci? Če pa visoka c. kr. vlada noče videti teh škandaloznih razmer, bomo pa meščani sami posegli vmes. Menda zato vzdržujemo gimnazijo, da se na njej poučuje naša deca, ne pa zato, da posamezni profesorji tega zavoda delajo v mestu zgago, dajejo mladini slab izgled, izpodkopujejo ugled svojega stanu in s svojim izzivajočim postopanjem dražijo meščanstvo. Konec se mora enkrat napraviti temu početju, če ne zlepa, pa z grda!

Klerikalni shod. V soboto zvečer so priredili tudi naši klerikalci shod za predstoječo deželno-zborsko volitev. Javnega shoda si seveda ne upajo sklicati v Kranju. Pozno zvečer so še izdali lepake, da pride na shod sam kranjski vojvoda, da bi s tem privabili še kakega udeleženca. Shoda udeležilo se je nekaj nad 100 ljudi, med njimi okrog 50 otrok in žensk. Manjkalni ni tudi nekaj novopečenih klerikalnih koritarjev. Shodu je predsedoval naš priatelj dekan Koblar, ki je dal na glasovanje Sušnikovo kandidaturo, katera je bila seveda soglasno sprejeta. Na shodu govoril je kranjski vojvoda dr. Šusteršič, deželni mlinar Lampe in predstavitelj najiskrenejšega častilca klerikalne bisage velmožni profesor Jarc. Dočim sta prva dva obljubovala vse mogoče in nemogoče reči, ako bo izvoljen klerikalni kandidat, se je zadnji spravil nad kranjske trgovce in pozival navzoče k bojkotu nekaterih narodnih trgovin. O tem pozivanju k bojkotu se bo že še govorilo. Da je govoril na shodu tudi neizogibni Vinko Marinko, je samo obsebi umljivo. Shod se je vršil pri pogrnjenih mizah, in klerikalni udeleženci so se ga, pijoč na medvedovo kožo, poštano navlekli. Vinko Marinko je po končanem shodu pričel aranžirati slovesno odhodnico ljubljanskim veljakom. Od ljudskega doma proti trgu je postavil kopice na cakenih čukov in dijakov ter jih učil kako naj pozdravljam nekronanega vojvodo kranjskega in kandidata Sušnika. Okrog 12. ure se je po dolgem čakanju pripeljal vendar deželni avtomobil in odpeljal posvečene osebe proti Ljubljani. Ko se je premaknil avtomobil, je dal Marinko znamenje in alkohola polni demonstrantje so pričeli kričati, da so pobegnile vse miši in podgane iz sosednih hiš. Po končani ovaciji je peljal Marinko kričače še na pogrebščino, druge nesreče pa se ni zgodilo.

„Na svidenje po zmagi.“ so upili čuki pod povestvom Marinkota, propadlemu klerikalnemu kandidatu, ko se je isti odpeljal iz shoda. Radovedni smo, kedaj se bode to svidenje zvršilo.

Izid volitev v mestih. Radovljica: Pestotnik 57, dr. Gregorič 81 glasov. — Tržič: Pestotnik 63, dr. Gregorič 80 glasov. — Kamnik: Pestojnik 135, dr. Gregorič 175 glasov. — Izvoljen je dr. Gregorič. — Kranj: dr. K. Triller 209, Sušnik 156, praznih 12 glasovnic. — Škofja Loka: dr. K. Triller 89, Sušnik 136, praznih 9 glasovnic. — Izvoljen dr. K. Triller. — Ljubljana I.: dr. Novak 1193, prof. Reisner 1188, Kregar 618, dr. Pogačnik 603, soc. dem. Mlinar in Bartl po 64, Nemca Pammer 275 in Staudacher 255 glasov. — Izvoljena dr. Novak in prof. Reisner. — Ljubljana II.: dr. I. Tavčar 1054, A. Ribnikar 1036, Kregar 544, dr. Pogačnik 603, soc. dem. Zupan 101 in Sternšek 100, Nemca Pammer 207 in Staudacher 201 glas. — Izvoljena dr. I. Tavčar in A. Ribnikar. — Vrhnička: Lavrenčič 104, dr. Marolt 244 glasov. — Postojna: Lavrenčič 302, dr. Marolt 69 glasov. — Lož: Lavrenčič 46, dr. Marolt 26 glasov. — Izvoljen Lavrenčič. — Idrija: E. Gangl 147, Arko 181, E. Kristan 126 glasov, praznih 18 glasovnic. Vršila se bode ožja volitev med E. Ganglom, cigar izvolitev je zagotovljena in Arkom. — Črnomelj: Mazelle 69, Remec 64 glasov. — Metlika: Mazelle 154, Remec 92 glasov. — Krško: Mazelle 80, Remec 23 glasov. — Kostanjevica: Mazelle 40, Romec 11 glasov. — Novo mesto: Mazelle 164, Remec 80 glasov. — Višnja gora: Mazelle 11, Remec 30 glasov. — Ribnica: Mazelle 79, Remec 80 glasov. — Izvoljen J. Mazelle. Kočevje: Izvoljen je nemec dr. Egger. V trgovsko obrtni-zbornici sta bila izvoljena dr. VI. Ravnhar in inženir Milan pl. Šuklje.

Včerajšnji „Gorenjec“ poroča, da je v noči po volitvi tolpa pijanih liberalnih kolovodij, ki je prekročila celo noč, ustavljalna na ulici in nazaj gonila ljudi, ki so šli k zornicam. Kričali so: „Kaj booste še v cerkev hodili, saj smo mi zmagali, pustite „ta črne“, naj bodo sami v cerkvi!“ Če se je to res zgodilo in tako,

kakor pripoveduje „Gorenjec“, tudi mi kar najstrožje obsojamo tako početje. Ker pa „Gorenjec“ tem povodom sumniči in blati celo napredno stranko v Kranju, pozivljamo odgovorno uredništvo omenjenega lista, da v prihodnji številki navede imena dotednih liberalnih kolovodij, ker moramo sicer biti prepričani, da je „Gorenjec“ zlegel prav navadno laž!

Posebno izdajo „Gorenjca“ so priredili na dan pred volitvijo. List obsegajo celi dve strani. Polovica prve strani je izpolnjena z imenom kandidata Sušnika. Druga polovica pa z običajno klerikalno duševno revščino in z vabilom na uradnike, da naj volijo klerikalnega kandidata. Pač tudi nekaj novega smo izvedeli iz skromne posebne izdaje, da je namreč preskrbelo Kranju vodovod — S. L. S.! Kdo se ne smeje? Na drugi struni se nahajata dva parte — lista. Škoda, da klerikalci niso še v torem izdali „Gorenjca“. Objavili bi lahko tretji parte o nagli smrti — svojega kandidata!

Kakor živino v klavnicu, so tirali klerikalni priganjači okoličanske volilce na volišče. Videli so se zanimivi prizori, spredaj 7 kmetov, zadaj pa meštar Sušnik s palico. Zabret je privlekel na dveh vozeh nad 30 kmetov, stražil jih je pa njegov uslužbenec, da bi kateri ne ušel. Možje ali vas ni prav nič sram, da se pustite tako smešiti. Sicer bode pa o Zabretovi vožnji govorilo še državno pravdništvo, kajti tako oviranje volilne svobode je gotovo kaznivo. Izkazujoče glasovnice se ponekod sploh niso dostavljale in so se izročale raznim volilcem šele pred odhodom na volišče.

Volilcem Kranja in Škofje Loke se zahvaljuje profesor Sušnik. Teh volilcev pa je tako malo, da njegove zahvale prav gotove ne zaslužijo, Sušnik naj bi se raje za svoje glasove zahvalil 130 kmetom, ki so bili protipostavno vpisani v volilni imenik, ker bi sicer ako bi volili samo upravičenci propadel s 140 glasovi in dobil komaj $\frac{1}{4}$ glasov mestnih volilcev.

Kamnik, Radovljico in Tržič imajo zopet dvomljivo čast, da jih bode zastopal v deželnih zbornicah dr. Gregorič, v Ljubljani znan tudi pod imenom Pogorelo. Tega Gregoriča v njegovem domačem mestu klerikalci niso nikdar mogli spraviti na gorko, da si se je mož ponujal pri vseh mogočih volitvah. Še le nasilnost in protizakonitvi vpis nemeščanskih volilcev ga je spravila v deželno zbornico. Toda tudi njegovi volilci so že spregledali kakega nezmožneža so izvolili. Sedaj je sicer še zmagal z 79 glasovi in nazadoval v dobrih 9 mesecih za 81 glasov. Pri nadomestni deželnozborski volitvi letos spomladje je imel namreč 160 glasov večine.

Anton Sušnik in Anton Drukar. Pravijo, da je na predvečer volitve hodil kandidat blagega spomina Anton Sušnik po trgu z mizarjem in prodajalcem mrtvaških krst Drukarjem. No, dobre avspicije za jutri, sem si mislil, ko mi je došla ta govorica; kajti ako Drukar že na večer komu jemlje mero za krsto, je drugi dan sigurno izgubljen. No, in nisem se zmotil. R. i. p.

Meglo preganja. Propadli kandidat Sušnik si je nadel zelo nehvaležno nalogu, pregnati hoče namreč meglo iz nad Kranja in Škofje Loke. Ker ti dve mestni nista poznali dosedaj druge megle kot klerikalne, bode ta kandidat moral iznajti nov recept. Mogoče se obrne na svoječasnega kandidata Kunčiča v Ljubljani.

Klerikalna hvaležnost. Propadli kandidat Sušnik le pač poslal svojo zahvalo v „Slovenca“ ni pa priobčil tudi v „Gorenjcu“. Najbrže, kot dober poznavalec Kranja, niti ne ve, da imamo v Kranju tudi katoliškega „Gorenjca“. Nekaj hvaležnosti bi pa razni klerikalni priganjači v Kranju že zasluzili.

Kandidat Sušnik si je bil popolnoma svest, da bo zasedel deželnozborski stoliček. Tako gotovo je bil o tem prepričan, da se je že aboniral na sedež v deželnem avtomobilu. Na shod se je še pripeljal v deželnem avtomobilu, sedaj pa ne bo nič z brezplačnimi avtomobilnimi izleti.

C. kr. profesor Vinko Marinko hoče naprednim agitatorjem, ki so bili razpostavljeni okrog volišča očitati, da je možno, da so vplivali na volilce. Mi pa celo lahko trdim, da je gospod Cene imel namen vplivati nanje, pa se mu ni posrečilo. V opravičbo te trditve navajamo sledeči slučaj: S tovarišem sva stala na mestu, kamor nas je postavil volilni odbor, da se prepreči vsak vpliv na volilce. No, in prav mnogokrat sva srečala najmlajšega „meščana“ in „katoliškega junaka“ povešenih oči v ulici, ki vodi do volišča. Pa jo primaha po malem klancu nek kmečki volilec. Brž stoji Cene pri njem, ga pozdravlja in mu stiska roko. Oči naju obeh se započijo v „vplivnega“ agitatorja, ki je ostal nem poleg kmeta in naju sprepo motril, češ, kaj pa je vajutreba bilo? Še nekaj trenotkov je nem obstal in bržas sprevidel, da naju ne bo mogoče odpraviti. „Pa z Bogom“ je rekel kmelu in jo odprial. Je pač hudo, gospod Cene, če je treba zreti poštenim ljudem v oči, kaj ne?

Dr. Šušteršič liberalec. „Gorenjec“ piše v posebni izdaji, da se je liberalci izrazil: „Dosedaj smo vedno volili liberalno, poskusimo enkrat s

klerikalci. Ako ti ne bodo ničesar storili, volili bodo zopet liberalno“. Ta nasvet je stavil volilcem sam dr. Šušteršič in se bode „Gorenjcu“ prav gotovo lepo zahvalil, da ga šteje med liberalce. Seveda se vsi liberalci tudi z ogorčenjem zahvalijo za tako druščino.

Kranjski deželni zbor bo sklican še ta mesec in sicer najbrž 29. ali 30. decembra in bo zboroval kakih dvajset dni.

Kršanska dobrotljivost, „za en groš papirja“ in mezdno gibanje tiskarjev. Čudom smo se včeraj čudili, ko smo dobili v roke listič — nai nam blaghotno ta kos častniškega papirja oprosti, če ga tako nazivamo — ki izhaja vsak petek na farovškem dvorišču. Dasi smo že vajeni, iskati na tem papirju tudi osebine, smo morali včeraj to trudopolno delo naravnost podvojiti, a ves napor je bil zmanj. Kako nestrupo smo pričakovali duševne proizvode odgovornih in neodgovornih urednikov že cel teden, a glej da zlomka — potegnili so nas. Nič, nič in še enkrat nič, to je vse, kar smo po dolgem iskanju našli, ali bolje ne našli. Tuhtali smo, kaj more biti vzrok temu in domislili smo se, da so tiskarji v mezdnu gibanju. Po dolgih osmih letih so zahtevali tiskarji povrašanje plač, in dasi je častiti naš kranjski tehtant in šef Tiskovnega društva že pred tremi leti popeval znano: „Poskoč, oj mleko, poskoč“ v cen ter v očigled obči draginji povišal ceno krajih proizvodov iz „Farovške Loke“, noče vendar ničesar slišati o upravičenem povrašanju tiskarskih plač. Po temeljiti kalkulaciji je namreč ta krščanska veličina prišla do prepričanja, da mu povrašane cene mleka nosijo kronice v žep, povrašanje plače svojih tiskarskih uslužbencev pa iz žepa. Koder pa se gre za kronice, je naš dekanus sila občutljiv in zapusti ga hipno vse krščanstvo in vsa ljubezen do bližnjega. In tako noče, ravnačoč se po krščanski ljubezni ljubljanske Katoliške tiskarne, ničesar slišati o kakem povrašanju. To pa zopet tiskarskemu osebu ni nič kaj všeč. Zato vračajo milo za drago in počivajo v delavnih urah kar se da. Strokovni izraz za to počivanje je pasivna rezistence in ker se te pasivne rezistence poslužujejo tiskarji in Farovški tiskarni kar najizdatnejše, je včerajšnji „Gorenjec“ ne samo normalno prazen, nego skrčil se je tudi na štiri strani, od katerih so tri polne strani inserativ. Tako smo prišli sicer ob užitek čitanja duševnih proizvodov „Gorenjčevih“ časnikarskih veličin, a profitirali smo eno, namreč dokaz, da vzame vso krščansko ljubezen takoj hudič, kadar bi se morala le ta dejansko udejstviti.

Umrl je v Kranju trgovec Ferd. Hlebš, star šele 48 let. N. v m. p.!

Občni zbor „Narodne čitalnice“ v Kranju se vrši v pondeljek 22. t. m. ob pol 9. uri zvečer v društvenih prostorih z običajnim dnevnim redom. Prosi se polnoštevilne udeležbe.

Koncert orkestra godbe prostovoljne požarne brambe v Kranju, ki se je vršil pretečeno nedeljo v gostilniških prostorih gospe Marije Mayr, se je v vsakem oziru dobro obnesel. Vse točke srečno sestavljenega sporeda proizvajale so se neprisakovano dobro, tako, da je bil ta koncert pravi vžitek in razvedrilo za nas. Zlasti nas je pa presenetil solo gosp. kapejnika Pöschla za kornet in piston. Gosp. Pöschl je res pravi mojster na teh instrumentih, kakor tudi na goslih. Orkester je tako imetno sestavljen, da se mora častitati, da Kranj kaj takega premore. Gosp. Pöschl je tudi izvrsten komponist ter so se na tem koncertu proizvajale štiri njegove kompozicije, katere so nam zelo ugajale. Mestu Kranju je le čestitati, da se je godbenemu odboru posrečilo pridobiti tako izvrstnega kapelnika, kakor g. Pöschl. Brezvomno je, da bode novi gosp. kapelnik v vztrajnosti naših marljivih godcev dovedel godbo na pravo pot in do pravega cilja. Naša dolžnost pa je, da pridobimo kolikor mogoče veliko podpornih članov, da se bode odbor v tem oziru nekoliko lagljie gibati. Mi pa pričakujemo, da nas bode godba prav kmalu zopet razveselila s prireditvijo takega koncerta.

Godba prostovoljne požarne brambe v Kranju priredi v pondeljek dne 5. januarja 1914 svoj plesni venček v prostorih telovadnega društva „Sokol“. Prosimo, da se slavna društva ozirajo na to predritev.

Kino J. Nadišar, v hotelu „Nova pošta“ v Kranju. V nedeljo, dne 21. decembra 1913.: 1. Naravni prirodni posnetek. 2. V rokah smrti, velika senzacijnska drama v dveh dejanjih. Dolgost filma 750 metrov. 3. Ne smi se krokat. Krasna veseloigriga. 4. Čudežni otrok. Velekomica učinkovitost. 5. Izvrstna ordonanca. Komična slika. — Predstave se vrše: v nedeljo, dne 21. decembra t. l. ob pol 4. in 6. uri popoldne in ob 8. uri zvečer. Vsak pondeljek velika predstava ob 11. uri popoldne. Cene prostorom: I. prostor 80 vin., II. prostor 60 vin., III. prostor 40 vin. Otroci plačajo polovico. — Opomba: Mladina do 16. leta ima dostop samo k tistim predstavam, katere je cenzura pripoznala zato primerne, in katere se končajo do 8. ure zvečer. Pri popoldanskih predstavah krasen družinski spored, primeren za mladino.

Tatinski cigani. V Besnici je bilo ukradeno več perutnine in par otroških čevljev. Na sumu sta dve ciganki, ki sta v tem kraju beračili. Ena

od teh je v starosti od 40 do 45 let in slabotne zunanjosti, druga je približno kakih 22 let stara in močne postave. Roka pravice jima je za petami.

Požar. V Hrastju je pogorelo 16. t. m. ob pol 6. uri zjutraj gospodarsko poslopje Janeza Pravst. Kako je ogenj nastal, se ne ve. Pravst je bil zavorovan pri zavarovalni družbi „Dunav“ za 1000 K, pogoreli so mu pa tudi vsi poljski predelki, za katere ni bil zavarovan in bo imel vsled tega precejšnjo škodo.

Umrla je v Mengsu gdč. Frančiška Stare, stara 76 let, iz znane Staretovе rodbine. Menges z okolico je izgubil veliko dobrotnico, posebno za prejšnjih časov. Pokojnica igra po svojih lastnosti eno glavnih vlog v Josipa Streta romenu „V naslonjaču“ („Ljubljanski Zvon“).

Redek gost. Po Gorenjskem, posebno okrog Radovljice se je pokazal te dni v mnogoštevilnih tropah redek severni ptič pegan (Seidenschwanz, lat. *Bombycilla garrula*). Ker ga prižene v naše kraje le huda zlma iz njegove severne domovine, se nam obeta pač mrzla zima.

Požari. Z Bleda nam pišejo: V noči na 13. t. m. je nastal na do sedaj nepojasnjen način ogenj v podstrešju hotela „Avstria“ na Bledu, ki je last zidarskega podjetnika Andreja Tolazzija. Ogenj je uničil le del strehe, škoda je prav znatna. Hotel je bil zavorovan za 50.000 K. Pripominjam, da ni bilo dotično noč gospodarja slučajno doma in da je bil hotel zaprt, ker ni sezije. — V noči 16. t. m. proti pol 4. uri zjutraj je pa zopet pričelo goreti v leseni baraki, ki je bila napolnjena z raznim lesom tesarja Janeza Kokalja, Bled h. št. 152. Ogenj je v najkrajšem času vpepelil barako in njeno vsebino. Škode ima gospodar nad 900 kron, zavarovalnina pri „Phönixu“ znaša 6000 K. — Dne 17. t. m. okrog 12. opoldne je pa nastal ogenj v kozolcu Janeza Mežana iz Rečice h. št. 11, ki je v najkrajšem času do tal pogorel. Gospodar je imel pod kozolcem shranjen voz, več lesa in kup kuruzne slame. Zavorovan je bil za 500 kron pri „Slaviji“, škode ima pa baje do 500 kron. Začgal je enajstletni šolar Franc Potočnik, ki je v bližini kadil cigarete. Dozdeva se nam, da hočemo doseči Blejci rekord v požarih.

Premeten goljuf. Pred nekaj tedni je prišel k posestniku Andreju Nadižarju v Cirčičah pri Kranju neki okoli 20 let star naznan mladenič, za katerega bi se po zunanjosti sklepalo, da je krojač. Začel je praviti, da pride iz Amerike ter da je zadel s svojim bratom in Nadižerjevim sinom, ki je v Ameriki, državno srečko za 1100 K. Ker je neznanec Nadižarju njegovega sina natančno opisal, mu je ta vse verjel. Poleg tega mu je pa še natvezil, da gre zase in za brata denar dvigniti v neko banko v Gradec in če hoče Nadižar z njim, tam tudi on lahko denar dvigne za svojega sina, s čemur je bil ta takoj zadovoljen. Ko sta se odpravila na kolodvor, je Nadižar plačal za neznanca okoli 20 K voznih stroškov do Grada, kakor tudi druge potne potrebščine. Ko se pripeljata v Gradec, je neznanec izvabil od Nadižarja 80 K, da zamore s pomočjo teh dvigniti v banki denar za njegovega sina. Ko je to imel, je odšel po „zadetek“, katerega je Nadižar potem toliko časa pričakoval, da se je prepričal, da je sedel na led za okrogih 100 K premetenemu goljufu in se potem seveda brez zadetka vrnil domov in goljufijo naznani oblastvu, ki pa dosedaj navihanca brez uspeha zaseduje.

Iz poštne službe. Inenovani so: Za poštnega ekspedienta v Kokri Ivan Dolžan in ekspedijentino v Godoviču Ludmila Cvetko. Prestavljeni so poštne oficijantinje Alojzija Ceme iz Tržiča v Kranj, Ana Zupančič iz Kranja v Tržič, Frančiška Debevc iz Domžala v Tolmin ter Ana Vidali iz Cirknice v Domžale.

Iz ljudskošolske službe. Namesto obolele učiteljice Karoline Gams je imenovana za suplentinjo v Srednji vasi v Bohinju Margareta Lillek; za provizorično učiteljico v Šmartnem pri Kranju suplentinja Albina Bradaška. Za provizorično učiteljico v Domžalah je imenovana suplentinja Slavica Vencaj.

Radovljiska podružnica Slovenskega planinskega Društva priredi v soboto 3. januarja 1914 ob 8. uri zvečer v dvorani Kunsteljeve restavracije planinsko veselico s plesom. Sodeluje oddelek godbe c. in kr. pešpolka nadvojvode Franc Ferdinandu št. 19 iz Tolmina.

V Kamniku je po dolgem bolehanju v četrtek zjutraj umrl g. Josip Močnik, lekarnar in osestnik. Pokojnik, ki je dosegel starost 68 let, je bil eden najuglednejših kamniških meščanov. Kot tak je bil dolga leta na čelu mestne občine kot župan. Bil je odločno narodnega mišljenja in je v strogo narodnem duhu vzgojil vso svojo rodino. V političnem oziru je bil odločen in zvest pristaš narodno-napredne stranke. Za Kamnik je mnogo storil in mnogo žrtval, zato mu tudi ostane v kamniškem mestu ohranjen trajen spomin. Vremu in zvestemu somišljeniku, ki je neomajno, kakor skala vztrajal na strani napredne stranke v najtežjih časih, bodi ohranjen večen spomin, njegovi cenjeni rodbini pa izrekamo iskreno sožalje.

Iz Radovljice nam pišejo: Bil je pač užitka poln večer, ki ga nam je priredil naš salonski orkester s koncertom dne 6. t. m. v prostorni dvorani

restavracije Kunstelj. Sedaj pač ne moremo zdihovati, da je družabno življenje v Radovljici popoloma razbito; pač pa je treba pustiti doma tisto dozdevno razliko med „jaz“, „ti“ in „on“ in obleči sukno demokratizma in prepričani smo, da doživimo še marsikak tako prijeten in družaben večer, kakor smo ga dne 6. t. m. Spored, ki ga je ustvaril naš salonski orkester, je bil prav srečno in skrbno izbran. V obče so se vse točke izvajale v splošno zadovoljnost, kar je pričalo navdušeno odobravanje po vsaki točki. Mnogo pa je zakrivila neakustična dvorana, da instrumenti niso tuščati prišli do popolne veljave. — V gospodični Vidi Koblerjevi smo spoznali nadarjen in rutinirano pisanistino in podarjeni krasni šodek naj ji služi v zahvalo in nam v upanje, da ni bil ta njen nastop prvi in zadnji. — Obisk koncerta je bil načrtnost nepričakovano mnogobrojen in jako pester. — Če so pa obule nekatere osebe, ki gore same navdušenosti za povzdigo Radovljice, copate in sedle doma za peč, naj ne plaši naše vrle in požrtvovalne umetnike, temveč opogumi naj jih. Tako naprej. Na skorajšnje svidenje.

Zahvala.

Vsem velečenjem volilcem volilske kurije mest in trgov bodi sporočena na njihovi strankarski zvestobi in požrtvovalnosti, ki je izvojevala včeraj tako sijajno zmago naše poštene stvari, najiskrenješa zahvala. Nič manj pa veljaj ta zahvala tudi zavednim in pogumno somišljenikom, ki so v splošni in kmečki kuriji volili samostojne kandidate, ter s svojim junastvom dokazali, da se vzdržuje tudi po deželi klerikalno nasilstvo le še s pomočjo volilne sleparije in zlorabe cerkve.

V Ljubljani, 17. decembra 1913.

Za izvrševalni odbor nar.-napredne stranke:
dr. Ivan Tavčar.

Zahvala.

Vse velečenjene gg. volilce mestne skupine Kranj—Škofja Loka, ki so dali pri včerajšnji volitvi, ponosno in pogumno prezirajoč tudi najhujše nasilstvo, prosto cesto svojemu naprednemu prepričanju, prosim vdano, da blagovolijo sprejeti mojo najprisrčnejšo zahvalo. To pot bila je zmaga častna, naše skupno delo zasiguraj prihodnjič sijajno!

V Ljubljani, 17. decembra 1913.

Dr. Karel Triller,
deželni poslanec.

Književnost.

Mrtvi kapitali, krasna slavonska povest Josipa Kozarca, enega najmarkantnejših slavonskih pisateljev, je pravkar izšla. Knjigi, ki obsegata 12, tiskovnih pol na lepem papirju je pridejan tudi Kozarčev životopis in njegovo književno delovanje. V „Mrtvih kapitalih“ rešuje Kozarac znamenito gospodarsko-socialno vpvašanje, opozarja, da je v Slavoniji mnogo plodne zemlje, a neobdelane. To je „mrtv kapital“, ki ga je treba oživiti. Kozarac vidi povsod mrtve kapitale. Vse drvi na lov za uradniškimi mesti, samo da je „gospod“, četudi občinski pisar in ima svojo „mesečno“ plačo. Za dijaka, ko položi maturo, so edini idealni poklici: profesor, medicinac, jurist, duhovnik. Nikdo se noče posvetiti poljedelstvu, obrtu ali trgovini, da bi dvignil blagostanje svoje in naroda. Prevladuje med celo človeško družbo nezdravo naziranje, da je samo oni „gospod“, da je samo on „človek“, ki dobiva mesečno plačo četudi pri tem strada. In tako nastaja nadproducija uradništva, a drugi poklici se zanemarjajo. Povest je od kraja do konca zelo zanimiva in velike literarne vrednosti in kot božično darilo zelo primerna. Prevod je oskrbel Starogorski. Broširan izvod stane K 1·50, lepo v platno vezan K 2·50. Naročite si to knjigo.

„Knjige Matice Slovenske“ se dotiskujejo. Med letošnjimi knjigami utegne največ zanimanja vzbudit izviren roman „Gospodin Franjo“ iz peresa g. pisatelja Podlimbarskega in pa knjiga „Hrvatsko-srbske narodne pesmi“ (junaške). Roman ima za snov zelo aktuelno narodno kulturno vprašanje. Hrvatsko-srbske nar. pesmi imajo obširne stvarne uvide in jezikovni komentar; nekaj jih izide v cirilici; dodan bo knjigi tudi zemljevid pokrajini, ki se omenjajo v pesmih. P. n. gg. poverjeniki in in člani, ki se še niso priglasili, naj to store čim prej (članarina 4 K). Ker bodo stroški za letošnje knjige posebno veliki, je želeti, da se prijaví čim več novih članov.

I. Kuprin:

Usodepolne posledice šale.

Težko, da bi bil doživel še kdo tako originalen božič, kakor nekdo mojih bolnikov — je pripovedoval dr. Slavinski, najboljši zdravnik v mestu za bolne na živcih. „Sicer Vam pa ne bom nicesar pravil o tem tragičnem slučaju, bolje je, ako to berete sami.“

S temi besedami je odprl doktor sredni predel svoje pisalne mize, v katerem je v najlepšem redu ležalo več povezanih spisov različne velikosti. Vsak zvezenj je imel svojo številko ter napisano ime.

Ves ta predel je napolnjen z literaturo mojih nesrečnih bolnikov, nadaljuje doktor ter brska po zbirki. „Tu vidite celo knjižnico, katero sem v dobi zadnjih deset let skrbno sestavljal. Mnogo najdete tu zabavnega, mnogo ginaljivega, a mnogo tudi poučnega ... In sedaj ... ali hočete čitati to-le?“

Vzel sem iz roke zdravnika zvezek, čigar strani so bile popisane z veliko, stoečo, a neenakomerno pisavo. Prečital sem knjižico z velikim zanimanjem ter priobčujem z zdravnikovim dovoljenjem ves spis, ki se glasi:

Blagorodnemu gospodu dr. Slavinskemu, psihologu oddelek N. N. ... bolnice.

Prošnja

Ivana Jefimoviča Pčelovodova, ki se nahaja v omenjenem oddelku.

Velečenjeni gospod!

Ker se nahajam že nad dve leti v oddelku za umobolne, poizkušam ponovno pojasniti pomoto, vsled katere sem — popoloma zdrav človek — prišel sem. Obrnil sem se ustreno kakor tudi pismeno na ravnatelja in na zdravnike in, kakor se gotovo spomnite, tudi na vas s prošnjo za blaghotno posredovanje, da bi dosegel zopet svojo prostost. Ker dosedaj nisem imel uspeha, dovoljujem si danes še enkrat zaprositi Vaše pozornosti. Vaša simpatična zunanjost kakor tudi Vaše človekeljubno občevanje z bolniki mi daje pogum do tega koraka. Prosim Vas iskreno, preberite to pismo do konca ter se ne dajte motiti po morebitnih slovničnih napakah ali nevezanih stavkih. Ali priznati mi more, da je neznansko težko, prebiti dve leti popoloma zdravemu v blaznici, poslušati zmerjanje paznikov ter brezmiselnogovoričenje bolnikov in ostati pri tem še zmožen, izraziti jasno svoje misli. Dovršil sem sicer visoko šolo, a dvomim, da še obvladujem priprosta pravila sintakse.

Prosim Vas, da čitate moje navedbe s posebno pozornostjo, ker mi je dobro znano, da si vsi umobolni domišljajo, da jih je zvijača zdravnik, ali intrig, ali nesporazumljivo spravilo sem in da to posebno radi pripovedujejo svojim zdravnikom, paznikom in, žal, tudi svojim sotrinom. Zato mi je tudi umevna nezaupljivost, katero imajo zdravniki napram nebrojnim vprašanjem. Prosim le, da se prepričate o resničnosti tega, kar si Vam usojam v naslednjem navesti:

Leta 1896, sem bil kot tehnik uslužben v znani jeklarni Karl Burg & Co. Razjezik sem se nekoč radi načina kaznovanja, kateremu so podvrženi tamšnji delavci, se sprl s predstojniki ter zapustil brez odpovedi svojo službo.

Dne 24. decembra sem se odpeljal, da preživim novo leto s svojimi sorodniki. Vlak je bil prenapolnjen s potniki in tudi v vozu, kjer sem bil jaz, je bilo več ljudi, kakor bi jih po predpisih smelo biti. Moj sosed na levi se mi je predstavil kot slikar, dijak umetniške akademije; nasproti mi je sedel nek trgovec, ki se je hodil na vsaki postaji pokrepčat s konjakom. Med drugim mi je pravil, da ima v mestu N. v Širski ulici trgovino z živila. Povedal mi je tudi svoje ime, katerega pa se danes ne vem več spominjati. Glasil se je nekako kot Serduk ali Šrednik, skratka, sestavljal se je iz črk S R D N K U. O tem govorim radi tega tako obširno, ker Vam bi le-ta, ako ga najdete, potrdil mojo izpoved. Postave je srednje velike, rdečega dokaj močnega obrazu, plavolas, ima majhne oči ter je imel obrito brado.

Spati nismo mogli. Da si krajšamo čas, smo se pogovarjali ter pili po malem. Ob polnoči smo bili že docela omehčani in vendar se nam je bilo voziti še vso noč. Pol v šali, pol v resnici smo začeli ugibati, kaj bi storili, da bi lahko vsaj tri do štiri ure v miru spali. Hipno pa se je zjasnilo akademiku: „Gospoda moja, izborno sredstvo imamo, da si napravimo mir, le tega ne vem, ako v to pravilote. Eden izmed naju mora igrati blaznega, drugi mora ostati pri njem in tretji gre k uradniku ter mu pove, da imamo umobolnega sorodnika seboj, ki je bil dozdaj miren, sedaj pa je dobil živčne napade in da bi bilo najbolje, da se ga izolira v varstvo sopotnikov.“

Priznali smo sicer, da je akademikov načrt verojeten in enostaven, a nihče ni hotel prevzeti uloge blaznega. Naposled je trgovec predlagal: „Gospodje, odloči naj žreb!“

Bil sem izmed nas najstarejši in pravzaprav bi bil imel biti tudi najpametnejši. A vzlič temu

sem se udeležil tega nesrečnega žrebanja ter — potegnil iz trgovčeve roke žreb.

Komedija s sprevodnikom se je odigrala izredno naravno in je imela uspeh, da se nam je odkazal poseben oddelek.

Semtretja, ako je vlak dlje časa stal v kaki postaji, začuli smo pred vrti razburjene glasove:

„Dobro, ali ta oddelek ... odprite vendar!“

Nato je odgovoril sprevodnik z zamoklím, boječim glasom:

„Oprostite, v tem oddelku Vam ne bi uga-jalo ... v njem je umobolen ... ki ni prav mi-ren ... !“

Tako so utihnili glasovi in čuli so se odhajajoči koraki. Načrt se je navidezno posrečil. Spali in zabavali smo se izvrstno. Le jaz sem nekako nemirno spal, kakor da bi slutil kako zlo. Mora me je tlačila in spominjam se, da me je prebudilo iz spanja lastno bolestno stokanje.

Okoli desete ure dopoldne sem se prebudil. Moji sopotniki so bili odšli, brzčas so izstopili na kaki postaji. Mesto njih pa mi je sedel nasproti velik, močan človek, ki je nosil uniformo železniškega uradnika ter me pazno motril. Popravil sem si obleko ter vzel iz kovčega brisačo, da se grem umit. Komaj pa sem položil roko na kljuko, že je skočil ta človek náme ter me vrgel na sedež nazaj. Razkačen radi te držnosti, sem se mu hotel iztrgati ter ga udariti po glavi, a ni sem se mogel ganiti, ker me je držal kakor s kleščami.

„Kaj mi hočete?“ zavpijem. „Spravite se in pustite me v miru!“ — V prvem hipu mi je šinila misel v glavo, da imam opraviti z blaznim. Moj nasilnež pa me ves razgret od boja, potlači še čvrsteje na sedež ter reče s hripavim glasom:

„Mirno, prijatelj! Sicer te damo v okove in potem boč takoj vedel, kaj hočemo od tebe!“ ...

Sedaj šele se mi je jela daniti strašna resnica in v tem, ko sem pustil nasilnež časa, da se umiri. mu odgovorim:

„Dobro! obljudim, da se ne ganem z mojega prostora, samo izpustite me!“

Bedak mi najprej niti verjel ni. Šele, ko je videl, da sem popolnoma miren, me je izpustil iz štrašnega objema ter se mi vsedel nasproti na blazino. Ali njegove oči so bile venomer uprte vame ter me zasledovale kakor mačka miš in na vsa moja vprašanja nisem dobil odgovora.

Ko je vlak obstal na postaji, sem slišal, ko je nekdo vprašal pri vratih: „Ali je bolnik tukaj?“

In drug glas je odgovoril:

„Da, gospod predstojnik!“

Nato so se odprla vrata in v oddelek se je prikazal postajenačelnik z rdečo kapo na glavi.

Z obupanim glasom sem zaklical: „Gospod postajenačelnik! Hvala bogu! Slušajte me!“ ...

Ali v istem trenotku je izginila glava, vrata so zaloputnile in zopet me je objel moj stražnik.

Končno smo vendar dospeli v U. Po preteklu kakih deset minut so prišli trije može k meni. Dva sta me zagrabilo za roki, tretji pa, katerega je moj prejšnji stražnik podpiral, me je prikel za ovratnik mojega površnika.

Tako so me tirali iz voza. Prvi, katerega sem zagledal na kolodvoru, je bil policijski uradnik. Obupno sem se obrnil do njega in zaklical: „Gospod policijski nadzornik, iskreno Vas prosim, poslušajte me!“

Dal je uradnikom znamenje, da se ustavijo, pristopil k meni ter me uljudno, skoraj nežno vprašal:

„S čim Vam morem postreči?“

Videlo se je, da hoče ostati hladnokrvni, ali njegov nestalen pogled in nemirne poteze okrog usten so pričale, da je bil vedno oprezen. Razumel sem, da je moja rešitev edino v tem, da mirno in vezano povem, kaj se mi je pripetilo.

Ali je verjel mojim besedam ali ne? Semtretja sem čital iz njegovega obraza, da sočustvuje z mojo usodo; kasneje pa se mi je zopet dozdevalo, da prikimava moji priповesti z onim izrazom v obrazu, s katerim se posluša priovedovanje otrok ali blaznih.

Ko sem dokončal svojo pričo, mi je reklo, ne da bi me pogledal v obraz, nežno in ugodno:

„Nikakor ne dvomim o istinitosti Vaših besedij ... ali dobili smo brzojav ... in naposled ... Vaši tovariši ... prepričan sem, da ste popolnoma zdravi ... ali saj vendar ni nič hudega, ako govorite deset minut z zdravnikom. Nedvomno se bo prepričal, da ste v popolni posesti svojih duševnih moći ter Vas bo takoj odpustil. Priznati pa morate, da v takem slučaju nisem jaz merodajen.“

Vzlic temu pa je bil tako ljubezniv, da mi je dal samo enega spremjevalca seboj, ko sem mu dal častno besedo, da ne bom skušal pobegniti.

Prišli smo v bolnico ravno ob uradni uri in ni mi bilo treba dolgo čakati. Kmalu je prišel višji zdravnik v spremstvu nekaj dijakov — sedem po številu — ki so si hoteli pogledati oddelek za umobolne. Višji zdravnik je prišel naravnost k meni ter me gledal dolgo in ostro. Obrnil sem se proč, kajti imel sem občutek, da me ta človek iz kateregakoli vzroka sovraži.

„Prosim, ne razburjajte se,“ mi reče zdravnik, ne da bi odvrial pogled od mene. — „Tu niste med sovražniki, nihče vas tu ne bo preganjal. Svoje sovražnike ste pustili v nekem drugem mestu ...“

tu se ne bo nihče drznil, se vas tudi le dotakniti. Glejte, kroginkrog so le mirni, dobrí ljudje; nekateri vas poznajo ter pomilujejo vašo usodo.

Imel me je nedvomno že iz vsega početka za umobolnega. Ugovarjati sem mu hotel, a pravocasno sem si to še premislil, ker vedel sem dobro, da bo smatral vsak izbruh moje jeze kot znak blaznosti. Zato sem raje molčal.

Zdravnik je potem vprašal po mojem imenu, moji starosti, mojih stariših, mojem poklicu itd. Na vsa ta vprašanja sem odgovarjal kratko in točno.

„Ali se počutite že dolgo bolnega?“ vpraša me hipno.

Odgovoril sem mu, da se sploh ne čutim bolnega ter da sem popolnoma zdrav.

„No, da ... saj ne govorim o kaki resnejši bolezni ... ali ... morda trpite že dlje časa na glavobolu, brezspanju in halucinacijah? Ali ne čutite nehotne utrujenosti v mišičevju?“

„Ravno nasprotno, gospod doktor, spim izvrstno in niti ne vem, kaj je glavobol. Edinole zadnjo noč sem slabo spal.“

„To že vemo,“ reče mirno zdravnik. „Povejte mi bolj obširno, zakaj ste se začeli prepričati s sprevodnikom in zakaj ste grozili postajenačelniku, ko je pomolil glavo v vaš oddelek?“

In sedaj sem povedal zdravniku obširno vse ono, kar sem pravil prej že tudi policijskemu nadzorniku. Ali moje priovedovanje ni bilo tako jasno in vezano kakor prej — motila me je minožica ljudi, ki me je obdajala. Vrheta me je razburjalo da me je ravnatelj hotel na vsak način smatrati za norca. Sredi mojega priovedovanja se obrne zdravnik k dijakom z opazko:

„Glejte, gospodje, kako je živiljenje včasih neverjetnejše od vsake fantazije.“

Razumel sem dobro ironijo njegovih besedij. Zardel sem in umoknil.

„Le mirno nadaljujte, saj poslušam,“ reče zdravnik s hinavsko prijaznostjo.

V svojem priovedovanju še nisem dospel do tja, ko sem se prebudil, ko me je prekinil z vprašanjem:

„Povejte, prosim, kateri mesec imamo?“

„December!“ odgovorim začuden nad tem vprašanjem.

„In kateri mesec je bil poprej?“

„November!“

„In še prej?“

Priznati moram, da sem že od nekdaj zamenjal imena mesecev, ki se končajo na „ber“ in da sem moral, da odgovorim na to vprašanje, nekoliko premisliti ter pričeti z avgustom. Zato sem pri tem odgovoru nekoliko jecljal.

„No, vrste mesecev ravno ne veste izvrstno,“ reče ravnatelj površno med tem, ko se ni obrnil več name nego na dijake ... „Hipna utrujenost možganov ... to se tudi pripeti ... nadaljujte prosim, jaz poslušam!“

Kar pa je sedaj sledilo, sem že stokrat občaval. Nisem prav ravnal ter sam sebi napravil neprijetnosti; ali ta način zašlišavanja jezuitskega zdravnika me je tako razjezilo, da sem glasno zavpil:

„Neumneži! Saj ste vsi večji norci kakor jaz!“

Ponavljam, da je bil ta vzklik nepreviden in neumen, ali ponoviti Vam ne morem niti stotinko zaničevalnega zasmeha, ki je tičal v vprašanjih višjega zdravnika.

Le ta pa je komaj vidno mignil z očmi. In v prihodnjem trenotku so planili name strežaji od vseh strani. Jezno sem sunil par od nich proč, a vrgli so me na tla ter me zvezzali.

„Ta prikazen se imenuje „raplus“ — nepričakovani hipen izbruh — te besede zdravnika sem slišal, ko so me strežniki odnesli iz dvorane ...“

„Iskreno Vas prosim, gospod doktor, verjmite vse, kar sem Vam tu napisal in če smatrate to za istino, potem je samo eno mogoče; da sem postal žrtev zdravniške pomote. Rotim Vas, da me čimprej rešite, kajti tukajšnje živiljenje je nezanosno. Sluge so po pazniku podkupljene ter mi natrosijo vsak dan strihnina in cijankalija v jedila. Drug dan me mučijo te pošasti zopet s tem, da mi pokladajo razbeljeno želeso na telo in prsi ... in ravnotako me mučijo podgane ... te živali imajo bržkone lastnosti ...“

Tu prenehajo zapiski tega nesrečnika.

* * *

Kaj se to pravi, doktor? Ali je to mistifikacija? Ali nezmiselna fantazija vročice?“ vprašam, ko vrnem dr. Slavinskemu rokopis.

„Ali je kdo verjel dejstvom, o katerih je pisal ta človek?“

Dr. Slavinski se je bridko zasmjal.

„Žal, da je tu res zdravniška pomota“ — mi reče ter položi rokopis v predal nazaj. Poizvedoval sem po trgovcu ter ga tudi našel. Mož se imenuje Sviridenko ter mi je vse potrdil, kar ste ravnokar brali. Povedal mi je celo še več: Ko so tovariši sedeli na kolodvoru so pili toliko groga, da so sklenili dosledno dokončali šalo. Poslali so vlakovo vodjo sledeč brzojav:

„Zamudili vlak, ostanemo v Krivorečju, pazite na bolnika!“ — Seveda je bil to slab dovitip.

„Ali veste, kaj da je tega nesrečnika popolnoma ugonobil? Ravnatelj tvrdke Karl Burg & Co. Ko se je tega človeka vprašalo, če je zapazil na Pčelovodovu kake izrednosti, je izpovedal, da ga smatra naravnost blaznim; in da se je v zadnjem času obnašal naravnost besno. Mislim, da je to storil iz maščevanja.“

„Ali čemu se potem zapre takega nesrečnika v blaznico, če veste ves dogodek“ — vprašam razburjeno.

„Izpustite ga vendar!“

Slavinski je zmajal z ramami.

„Ali niste čital konec rokopisa? Sloviti sistem naših zavodov je storil svoje ... ta nesrečni človek je bil ze pred štirimi leti spoznan nezdravljivo blaznim ... Izpočetka si je domišljeval, da ga vsakdo preganja in zasleduje, potem pa je poslal popoln idiot!“

J. C. P.

Hudičevi mlin.

Visoko gori v Svetokatarinski dolini leži za vasjo Vetrnje divji vodopad — Hudičevi mlin.

Med visokimi smrekami in borovci zija v skalovju razpoka, ki nima dna. V to razpoko drvi neprenehoma peneča voda mlečnobelega hudournika s tako silo, da se tresejo stene in da se borovci v prepadu vsled zračnega pritiska ziblejo noč in dan, kakor bi jih majal veter semintja. Večno strašno doneče bobnjenje navdaja planine in gozdove in lahen oblak vodenega prahu leži liki svetlosiva koprena vedno nad brezdom. Globoko v dolini drve peneči valovi potem še čez posamezne pečine, katere so se zbog svoje velikosti dozdaj še uspešno zoperstavljale razdirajočemu uplivu hudournika. Gromenja velikega slapa, v zvezi s šumenjem manjših padcev, ki spominjajo na ropotanje mlina, je prišlo k temu, da so hrivovci nazvali divno lepo brezno hudičevi mlin. Tako grozno kakor to ime, so tudi pričesti in bajke, ki so nastale tekom časa o tem kraju. Tako vedo planšarji priovedovati o gorskih vilah, katere je po kratki prepovedani ljubezenski sreči v brhkimi lovci zaklep planinski duh v hudičevi mlin, kjer jih padajoče peneče vodovje vedno iznova pozira ter bliskoma drvi navzdol. Tam se razbijejo ob velikanske pečine, ne da bi našle pri tem zaželeno smrt. Priovedovati vedo o velikih zakladih, ki jih čuvajo zmaji in pritlikavci ter o drznih divjih lovcih, ki so poskušali dvigniti to blesteče zlato, a se niso nikdar več vrnili iz prepada. Niti njih mrtvih trupel ni bilo najti dolni v nižavi, kjer se izteka divji hudournik po planinskih trah v dolinski potok.

Najbolj živo pa se je utisnila v spominu ljudstva pričest o zvestem lovcu Boštjanu. To nesrečno sporočilo je še izza čas, ko tu še niso bili iztreljeni planinski kozli in so imeli gozdarji večkrat z divjimi lovci krvave rabuke.

Divji časi so to bili takrat v lepem planinskem svetu in malo vetrinjsko pokopališče je sprejelo marsikaterega tihega prebivalca — zdaj gozdarja, zdaj divjega lovca — katerega je zahrtna krogla zadebla v gozdu ali na samotni planinski višavi ter mu prinesla nepričakovano smrt. Končno je prišlo tako daleč, da ni hotel prevzeti nihče izmed lovcev več v oskrbo tega nevarnega lovskega okraja. Zadnji izmed teh je bil lovec Boštjan, ki je na strašen način končal v hudičevem mlinu. Boštjan je bil čvrst mladenič kakih trideset let, vitke postave in zvestih oči. Rade so ga imele vse dekleta v dolini. Pa tudi kmetje so ga cenili kot dobrega in poštenega človeka. Le divji lovci in marsikateri kmečki fant, posebno pa nekateri bajtarji, ki so bili itak na sumu, da so lovski tatovi,

Zahvala

g. Šinkovcu, mestnemu župniku

v Skofiji Loki.

Najtoplejšo zahvalo za trudopolno delo in neumorno agitacijo pri volitvah v mestni kuriji, Vam izrekajo napredni volilci mesta Škofje Loke.

Bodite prepričani, da Vam želimo še dolgo vrsto let blagega pastirovanja v našem mestu in okolici, ker bi v nasprotnem slučaju izgubili vso svojo moč in podporo, katero imamo v vaši vplivni osebi ravno ob času kakih volitev. Za nagrado pa pričakujte škofovih lekcij, katere Vam gotovo ne izostanejo!

V Škofiji Loki, na dan naše zmage.

Več naprednih volilcev.

so ga sovražili iz dna srca. Pokazati pa mu tega niso mogli na drug način, kakor da so ga semterja zbadali z „izstradanim kušarjem“, „lovskim hlapcem“ ali „planinskim potepuhom“, ki „le Bogu dan krade“. Umevno je bilo, da so ga ti ljudje sovražili. Druga stvar pa je bila s Španovim Jančetom, kateri je tudi sovražil Boštjana iz posebnega vzroka. Janče je bil sin bajtarja na skrajnem pobočju hriba. Tudi on je bil čedne postave, dasi ne tako brhak kakor Boštjan, oba pa sta se kosala v ljubezni do Bajtove Majde. Majda je bila vedno tiho dekle. In če jo je tudi na potu v cerkev kdo nagovoril ali pa če se ji je na plesičku kmalu lovec, kmalu Španov Janče dobrikal, ni vendar po njenem obnašanju nihče mogel soditi, da ji je prvi ali drugi ali sploh kateri izmed fantov bolj všeč. Očividno pa je bilo, da je vsled te ljubezni naraščalo sovraštvo med lovcem Boštjanom in Jančetom vedno bolj in bolj in bati se je bilo, da izbruhne pri prvi priliki. Stvar pa se je končala tako strašno in žalostno, kakor je ni nihče pričakoval.

Nekega popoldne je zapustil Boštjan lovsko kočo ter krenil v visoko gorovje nad hudičevim mlinom, odkoder se pa ni več vrnil. V skrbeh so čakali še prihodnjo noč na lovca, ker se pa le ni vrnil, slutili so, da se mu je pripetila kaka nesreča in po polnoči so se podali vaščani z bakljami, vrvmi i. t. d. na pot, da ga poiščejo in mu še pravočasno pomorejo. Dobri ljudje so iskali in klicali po gozdu in skalovju do ledenikov a o lovcu ni bilo nikjer sledu. Videli ga niso niti planšarji, niti ovčji pastirji niso vedeli povedati o njem.

Vedno bolj se je šepetal v vasi o izgubljenem lovcu in posamezni glasovi so dolžili Španovega Jančeta hudodelstva. Nasprotno pa je trdila Boštjanova mati, ki je zelo žalovala za svojim edincem, da ni nihče drug krv njegove smrti ka-

kor divji lovci. To pa še radi tega, ker so Boštjanu pred kratkim pribili na hišna vrata mrtvo sovo z listkom, na katerem so mu pretili, da se mu zgodi kakor sovi, ako se prikaže v teku treh tednov v planine. „Tako je bilo napisano na listku“, je jadikovala stara ženica v lovski koči. „Divje kozle so hoteli loviti in ker jim moj sin šele prav ni dal miru, so ga ustrelili ter ga zagrebli v suhi plaz.“ V tem prepričanju se starka ni dala motiti.

Nekaj dni potem, ko je Boštjan izginil, je pritekel ves razburjen mlinar v vas ter pripovedoval ves zasopel, da je hudičev mlin proti svoji navadi izvrzel mrtveca, kateri je zvezan na rokah in nogah in ki ni nihče drugi kakor lovec Boštjan. Mlado in staro je hitelo na lice mesta k mlinu in našli so res mrtvo truplo Boštjanovo, viseče na jelševem grmu v vodi. Z razbito glavo in zlomljenimi rokami in nogami so potegnili nesrečnega fanta na obrežje. Roki sta mu bili z vrvjo tesno zvezani in tudi na levi nogi je visel konec vrvi, s katero so bile bržkone tudi zvezane noge. Klo-

buk in puško lovca so našli nad visokim vodopadom in grmičevju.

Ni bilo torej več dvoma, lovca Boštjana je pahnila zlobna morilčeva roka zavratno iz visočine v strašni prepad hudičevega mlina. Ni padel oko v oko v poštenem boju z divjimi lovci, tudi ponesrečil se ni, ampak izvršil se je strašen podel umor, ki ga dozdaj še ni bilo pomniti v tej dolini. Ker se je v takratnem času smatralo divje lovce še za nekake junake in nikakor ne za strahopetne in zahrtnje morilce, si je ljudski glas iskal drugega morilca in ni dolgo trajalo, da se je najprej tisto, potem pa vedno glasneje imenovalo ime

Kino J. Nadižar

Vsako soboto in nedeljo predstave.

Nov spored.

Naznanilo in priporočilo.

161 3-2

Naznanjam slavnemu občinstvu, da sem preselil svoj

modni salon za dame in gospode

iz Glavnega trga št. 117

v Likozarjevo hišo št. 128 prvo nadstropje.

Zahvaljujoč se sl. občinstvu za dosedaj mi izkazano zaupanje, priporočam se tudi v nadaljnjo naklonjenost in obilen poset slavnostega.

Viljem Pfundtner.

Zahvala.

Za izkazana sočutja ob bridki izgubi nepozabnega soprog, oziroma očeta, brata in strica, gospoda

Ferdinanda Hlebša

se tem potom iskreno zahvaljujemo vsem slavnim društvom, preč. duhovščini, zastopnikom c. kr. uradov, za podaritev krasnih vencev in vsem onim, ki so spremili dragega pokojnika k zadnjemu počitku.

V Kranju, 18. decembra 1913.

Žalujoči ostali.

NAZNANILLO.

Podpisana naznanja slavnemu občinstvu, da je po svojem umrlemu soprogu

prevzela trgovino

in prosi slavno občinstvo, da ji blagovoli ohraniti še nadalje svojo naklonjenost.

Kranj, 18. dec. 1913.

Fani Hlebš.

Tomažev žlindro in vsa druga umetna gnojila

po najnižji ceni priporoča

**tvrdka „MERKUR“, Peter Majdič,
KRANJ**

Spanovega Jančeta. Tekmoval je z lovciem za Majdino ljubezen in večkrat je pravil, da se bo dogodila prej nesreča, kakor da bi prepustil Majdo drugemu. Kar je bilo pa najbolj obtežilno zanj, je bilo to, da ga ni bil onega usodepolnega večera doma, niti se ga ni videlo drugod. Janče je torej moral biti morilec. Da se mu ni moglo do sedaj niti najmanjšega oporekati, ni prišlo v poštov. Ko pa je, prisiljeno po govoricah, tudi sodišče poseglo po Jančetn ter ga oklenjenega pustilo odpeljati iz vasi, je bilo gotovo, da ni nihče drugi kakor Janče umoril lovca Boštjana.

Sodnijska preiskava se je nadaljevala in obtežilno je bilo za Jančeta ravno to, da ni hotel povedati, kje je bil omenjeni večer, ko se je zgodil umor. Jančeta so videli tisti večer korakati po dolini navzdol, ali nihče ni yedel, kam da je šel. Sam pa tudi ni mogel verojetno dokazati, da se že zvečer, ali ponoči ali zgodaj v jutro vrnil.

Vobče se je torej smatralo, da je Španov Janče zalezoval Boštjana, ga hipno napadel in ker je bil močnejši, ga premagal ter zvezanega vrgel v žrelo hudičevega mlina. Tega mnenja je bila v kratkem vsa dolina, dasiravno je govorilo marsikako dejstvo proti. Le ena oseba se je potegovala za Jančetovo nedolžnost in to je bila Bajtova Majda. Odkar so Jančeta odvedli v zapor, je dekle ležalo na vročici v postelji ter ni moglo javno zagovarjati Jančeta. Radi tega pa je imelo kmalu potem pogovor z materjo in dušnim paširjem, po katerem se je duhovnik oblekel v črno praznično obleko ter šel na sodnijo, da pove tam v Majdinem imenu strogim gospodom sodnikom, kje je bil nesrečni večer Španom Janče in da vsled tega ni mogel biti ob istem času par ur dlje pri hudičevem mlinu. Nato so Jančeta poiskali v zaporu ter ga še enkrat izpraševali. A na vsa sodnikova vprašanja je venomer zatrjeval, da je nedolžen in da ne more povedati, kje je bil. Ko pa je duhovnik ponovil izpoved Majde, se je fant zjokal ter pripoznal, da je bil pri njej. A če ona sama tega ne bi bila priznala ne bi bil nikdar povedal, da jo je obiskal.

Posledica tega je bila, da se je odpravil sodnik s svojim pisarjem sam v oddaljeno gorsko dolino in da je sestavil zapisnik o Majdini izpovedi. Po te izpovedi so potem Jančeta takoj oprostili.

Ko se je fant vrnil domov, je ravnokar pel v vasi mrtvaški zvonec in kajžarica ga je peljala v čumnato Majde, kjer je le ta ležala mrtva in bleda med gorečimi svečami na mrtvaškem odru.

Tako se je žaiostno končal ta dogodek, ne da bi se našel sled o pravem morilcu. Sele mnogo let kasneje je ponesrečil daleč dol v dolini nek star drvar, ki je pred svojo smrto obstal, da je v družbi z nekim divjim lovcom umoril lovca Boštjana pri hudičevem mlinu. Boštjan ga je presenetil, ko je ravno z ustreljeno kozo na hrbitu hotel v dolino. Njegov tovariš pa da je lovca razoražil in prisiliti sta ga hotela k prisiagi, da jih ne bo naznani. Ko jim je pa lovec povedal, da je že svojemu gospodarju prisegel zvestobo in da ne postane krivoprisežnik tudi za ceno svojega življenja, sta mu divja lovca zvezala roke in noge ter ga spustila najprve samo nekoliko niz dol v prepad v bobneče in peneče se valove. Parkrat sta ga morilca potem zopet potegnila navzgor, da vprašata, ali je voljan sedaj priseči. Ko jim pa naposled Boštjan sploh ni več odgovarjal, sta spustila vrv in trenotek kasneje je smrt končala trpljenje junaškega lovca.

Tako je smrtnoranjeni drvar posvetil šele po dolgi vrsti let v zagonetni umor, pri čemur tudi ni zamolčal, da jima je Boštjan prerokoval nenanaravno smrt. To prerokovanje se je tudi obistinilo, ker se je njegov tovariš pogrenil v razpoko ledenika, on sam pa se je tudi sedaj ponesrečil, dasiravno se ni nikdar več dotaknil puške od onega strašnega dogodka ter si je služil svoj kruh s poštenim drvarskega delom.

Štiri človeške žrtve je torej požrl po ustem sporocilu hudičev mlin, vzroka dovolj, da so se ljudje bali in ogibali groznega brezdnega.

Po strašni smrti lovca Boštjana ni skozi desetletja nihče več hotel prevzeti službo lovca v planinah, kar je imelo za posledico, da so lovski tatovi izstrelili tudi zadnjega divjega kozla v teh planinah.

Razno.

Lev v soli. Nekemu krovitelju v Köstingu le pobegnila levinja in ubežala v šolsko poslopje, kjer je med šolarji nastala velika panika. Nekega sedemletnega dečka je levinja težko ranila. Krotitelj je levinjo ujal.

Bik prodan za 186.560 frankov. Na gospodarski razstavi v Buenos Airesu je bil prodan durhamski bik „Americus“, last doktorja Leonarda Pereyra. Bik je bil prodan po končani razstavi na prostovoljni javni dražbi. Boj je bil hud. Končno je bika kupil za 186.560 frankov veletrgovec z živino Ginocchi.

Nezgoda v premogokopu. Iz Novega Yorka poročajo: V premogokopu v Glendwoospringu v Koloradu se je zgodila grozna eksplozija. 43 rudarjev je bilo zasutih. Do sedaj so izvlekli 15 mrljev.

Samomor ljubimcev. Z Dunaja poročajo: Predvčerjšnjim so našli blizu postaje Purkersdorf-sanatorij na železniškem tiru dve trupli. Policia je dognala, da sta mrtveca Janez Schwarz od 82 pehotnega polka in njegova ljubica 31letna služkinja Marija Krasnigg iz Spodnjega Dravograda.

Vsled 10 vinarjev iz službe. Uprava zagrebškega tramovaja je odpustila iz službe sprevidnika Cvikla, ki je bil uslužben pri tramovaju že 24 let, ker je dovolil, da se je sin peljal zastonj.

Koder Slovenči prebivajo,
povsod je razširjen

„Slovenski Ilustrovani Gednik“.

Naročite si ga in pridobivajte mu
novih naročnikov!

Razveselite izvirnega Singerjevega šivalnega stroja

Dobivajo se v vseh prodajalnah, ki imajo poleg stoeče
S-izvesek ali po naših potnikih.

Singer Co. deln. družba šivalnih strojev Kranj, Glavni trg št. 119.

75 19-16

Naznanilo.

Dovoljujem si slavnemu občinstvu uljudno naznaniti, da sem otvoril

iz renomirane

zalogo piva

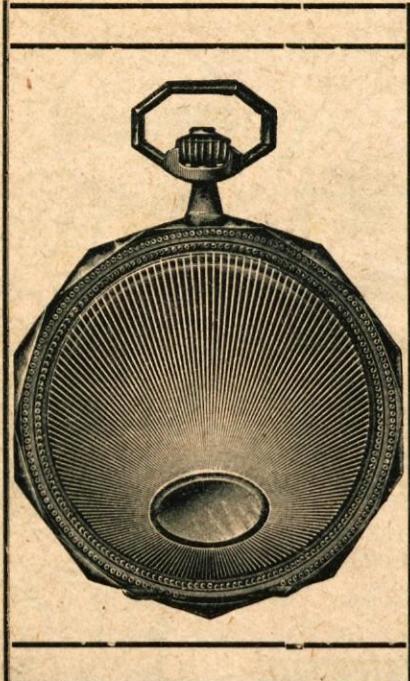
Pivovarne Göss v Kranju, Kokriško predmestje (Zeballova vila.)

Svetovni sloves piva ter točna in kulantna postrežba dajeta mi upanje, da se gg. gostilničarji pridružijo v krog zadovoljnih odjemalcev in nudijo cenjenim gostom prvovrstno pijačo.

Priporočujem se za obila naročila

z odličnim spoštovanjem

Fran Sitar
zastopnik Gössove pivovarne.

Ivan Levčnik
urar in trgovci v Kranju
Velika zaloga
ur, zlatnine in srebrnine
Optični predmeti
Najcenejša prilika za nakup
boljčnih in novoletnih
darij 9.25
Cene brez konkurence
Postrežba
solidna.

Darila!

Odboru Dijaške kuhinje v Kranju so poslali: I. Ambrož, c. kr. morn. žup. v. p. v Predtrgu 10 K., Tone Jeršek, Princ Regent (po g. B. Bloudku) 360 K., Val. Jakelj, župnik v pok. v Lahirčah 4 K., J. R. Hočvar, lekar na Vrhniku 10 K. in odbor zveze trgovcev in trgovk mesta Kranja namesto venca na krsto umrlemu g. Ferd. Hlebšu 23 K. — Vsem darovalcem in darovalkam prisrčna hvala!

157—5

Odda se stanovanje

obstoječe iz 3 sob, kuhinje in pritiklinami
za 1. februar 1914.

Podatki pri upravnosti tega lista.

Pisarna za urejevanje splošnih gospodarskih zadev

J. Rozman :: Kranj

I. Denarni promet: Izposlovanje posojil v vseh oblikah. — Prevzem kapitalij in njih pupilarovno nalaganje. — Ranžiranje insolvenč. — Eskont menic. — Nakup in prodaja državnih vrednostnih papirjev. — Izdaja uradnih borznih kurzov.

II. Informacijske zadeve: Izdaja trgovskih in obrtnih informacij ter naslovov dobaviteljev in odjemalcev za vse blagovne stroke.

III. Izterjevanje terjatev: Izterjevanje trgovskih in obrtnih terjatev. — Inkaso menic.

IV. Promet z nepremičninami in podjetji: Posredovanje pri nakupu, prodaji in zamenjavi nepremičnin, industrijskih, trgovskih in obrtnih podjetij.

V. Tehnično-komercijelne zadeve: Nakup in prodaja industrijskih, obrtnih in poljedelskih strojev vseh sistemov. — Oprema celih delavnic. — Instalacije. — Načrti in proračuni.

VI. Strokovni nasveti v vseh navedenih zadevah. Strogo stvarno poslovanje. — Prospekti na razpolago.

120 52-17

"U.K. ČAJÍ
London
so svetovnoslavni!

Glavna zaloga pri Peter Majdiču Merkur, in Franc Dolenzu v Kranju.

164 20-2

Zobozdravniški in zobotehnični atelje

dr. Edv. Globočnik

okrožni zdravnik in zobozdravnik in

Fr. Holzhacker

konec. zobotehnik

v Kranju

v Hlebšovi hiši, nasproti rotovža, je slavnemu občinstvu vsak delavni dan od 8. ure zjutraj do 5. ure po poldne in ob nedeljah od pol 8. ure zjutraj do 11. ure dopoldne, izven velikih praznikov na razpolago.

16 52-20

Kupovalci!

Nakupimo svoje potrebščine pri **Osvald Dobeicu** v Kranju na Glavnem trgu (pri Krisperju), kajti ondi se dobijo raznovrstne suhe in oljnate barve, firnež, terpentin, lake vseh vrst, čopiči, krtače, otepači, ročne torbice, sesalke za otroke, predvratne slame, pipe i. t. d. Velika zaloga stekla, kakor steklenic, vrčev za vino, vodo in pivo, žepnih steklenic, kozarcev, solnic, steklenih skled in krožnikov, križev brez in s pokrivalom, stopečih, visečih, stenskih in hlevskih svetilk, svečnikov, belih in zelenih senčnikov, krogelj, likerjev in vinskih servic, vpletene steklenic vseh velikosti i. t. d. Nadalje različnega porcelana, kakor umivalne, jedilne, čajne in kavine oprave v vseh barvah, robatih in gladkih skled, belih, pisanih in stenskih krožnikov vse velikosti, šalic za kavo, mleko in juho, loncev za juho, skledice za omako, posodice za jajca, kavnih strojev, loncev, brez in z napisom, pljuvalnikov, vrčev za mleko, kavo in čaj, vžigalnikov, ročnih svečnikov, vaz za cvetlice, posodice za zopotrebce, kropivnikov, vse vrst prstnih skled, krožnikov, etažer, šalic i. t. d. Velika izber kuhinjske posode, emajliranih skled, loncev, kastrolc, mlečnih ponev v modri in rujavi barvi, mlečnih in petrolejskih kangel, pekve, ponovk, zajemalk, belih in medenih korcev, pocinjenih skled za mešanje vse velikosti, belih loncev za perilo, aluminium posode, vseh vrst tac, žehtarov, cedilnikov za mleko, juho in čaj, pokrovk, modlov za torte, lijakov, leseni in emajliranih solnic, likalnikov, mlincov za poper in kavo, požigalnikov za kavo, smetišnice, modrih in rujavih škafov za vodo, emajlirane umivalne oprave ter različnih umivalnih miz, strojev za meso in mandeljne, lite železne posode, žičnikov in žice, bešteka, kakor vilce, noži žlice i. t. d.

29-24

Vsi predmeti se prodajajo po najnižjih cenah. Gostilničarji in neveste imajo posebne cene.

Na prodaj je tudi še malo rabljen **Singerjev šivalni stroj** za polovično ceno.

Razglednice iz Kranja po 2 vin. **Postrežba točna in solidna.**

M. Rant - Kranj

trgovina s špecerijskim in galanterijskim blagom

Priložnostni nakup otroških vozičkov.

Trbovljski in češki premog.

Nakup suhih gob in deželnih pridelkov.

Kolodvorska restavracija

priporoča

**vedno sveže Budjeviško pivo
ter pristna vina in dobro kuhinjo**

452-50

KOLESARJI, zahtevajte

v lastnem interesu nemudoma **brezplačno in poštnine
prosto prvi slovenski** pravkar izšli

**bogato ilustrovani cenik 1913
za kolesa in posamezne dele.**

Poglejte pa pazljivo ali pa se osebno prepričajte v naših trgovinah in uvideli boste, da vodimo **prvovrstno** blago po **najnižjih, brezkonkurenčnih cenah.**

108 10-39

Karel Čamernik & Ko., Ljubljana, Dunajska cesta 9-12, špecialna trgovina s kolesi, motorji, avtomobili in posameznimi deli, mehanična delavnica in garaža.

Najstarejša trgovina

Ferd. Sajovic v Kranju poprej C. Pleiweiss

10-51

priporoča svojo bogato zalogu vedno najnovijega in najboljšega manufakturnega blaga.

Posebno priporoča slavnemu občinstvu za

jesensko in zimsko sezijo

bogato izbiro oblek za moške in ženske.

Nakup suhih jedilnih gob po najvišji dnevni cei.

Veletrgovina J. & A. Majdič Kranj

Deželni pridelki, špecerijsko blago.

Priznano najboljši dalmatinski portland cement „Salona“ za izdelovanje opeke in cement drugih znamk za zidanje

Trbovljski premog.

Umetna gnojila.

12-51

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice

registrovana zadruga z neomejeno zavezo v LJUBLJANI

obrestuje hranine vloge od 1. januarja 1913 naprej po čistih

Rezervni zaklad
nad K 800.000.

brez odbitka rentnega
davka.

430
40

brez odbitka rentnega
davka.

Rezervni zaklad
nad K 800.000.

7-51

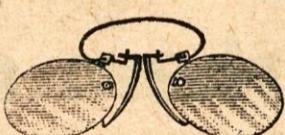
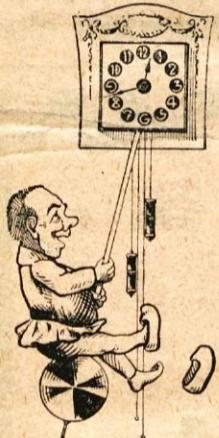
Primerna božična in novoletna darila

priporoča

Rudolf Rus

urar in trgovec poleg lekarne v Kranju

Ustanovljeno leta 1885.

Prva in največja zaloga ur, zlatnine in srebrnine. — Vsake vrste ščipalniki in očala. Ročne in žepne električne svetilke.

Najnižje cene brez konkurence. Ceniki zastonj in poštnine prosti.

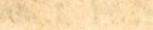
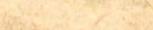
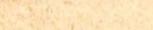
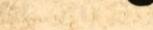
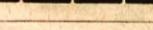
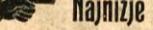
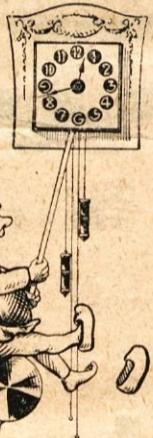
!! 50 vinarski bazar
in
najnovejše igrače
za Božič in Novo leto

= v veliki izberi razstavljen v I. nadst. =

kakor druga primerna darila, se prodajajo radi pre-
zidave trgovine po skrajno nizkih cenah. ::

A. Adamič, Kranj

14-42

Jamčeno čisto, jedrnato

2 52-51

MILO z znamko Solnce.

najizborneje in današnjim cenam primerno

najceneje

zato

najbolji nadomestek

vsem dražjim vrstam. :: Prodaja se tudi na drobno.

Tovarna: Ig. Fock, Kranj

Izdelki:

Kristalna soda, pralni lug, rudeče in črno marmorirano Eschwege milo, zeleno tržaško in belo Marzeljsko milo, ter vse ceneje vrste pralnega mila. Stearinse sveče. Kolomaz.

Za Božič in Novo leto!

157 7-6

Radi opustitve igrač in damskeih ročnih torbic iste po

zelo znižani ceni.

M. RANT :: KRANJ

Savsko predmestje.

Vinska veletrgovina Rudolf Kokalj, Kranj

17-51

Priporočam svoja
izvrstna, zajamčeno pristna
dolenjska, metliška, štajerska in istrijanska

vina

v sodih in steklenicah

Zaloga najfinjejših tu- in inozemskih šampanjev, stekleničnih vin in mineralnih voda.

= Tiskarna „SAVA“ v Kranju =
se priporoča v izdelavo vseh tiskarskih del.

Najbolj varno naložen denar v celiem
političnem kranjskem okraju!

36 26-25

Mestna hranilnica v Kranju

obrestuje hranilne vloge po

**Splošni rezervni zaklad
(lastno premoženje) nad
325.000 kron.**

Hranilnica posoja na zemljišča po $5\frac{1}{2}\%$ na leto in na amortizacijo v 45 letih, tako da na primer dolžnik v teku 45 let popolnoma poplača posojilo 100 kron z obrestmi vred, ako plačuje vsakega pol leta po 3 krone.

Koncem leta 1912. je bilo stanje hranilnih vlog nad

5 milijonov 100 tisoč kron

Posojil na zemljišča ter posojil občinam : nad 4 milijone kron. :

4 1 0
2 0

brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje hranilnica iz lastnega. Narasle in nedvignjene vložne obresti pripisuje h kapitalu vsakega pol leta — to je dne 30. junija in dne 31. decembra — ne da bi bilo treba vlagateljem se zglašati radi tega pri hranilnici.

Za varnost hranilnih vlog jamči poleg lastnega rezervnega zaklada mestna občina Kranj z vsem svojim premoženjem in z vso svojo davčno močjo. Da so hranilne vloge res varne, priča zlasti to :

da vlagajo v to hranilnico tudi so-
dišča denar mladoletnih otrok in
varovancev ter župnišča cerkven
denar.

Ta najstarejši denarni zavod v Kranju uraduje na rotovžu
vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne in od 2. do 4. ure popoldne.